ГАНЕБНІ НАПАДИ „ВІСТНИКА" НА ПЕРВОСВЯТИТЕЛЯ ЦЕРКВИ.

Наші "політики" церковні скоро з'орієнтувались, що для їхньої перемоги треба доконче підняти гоніння проти Первосвятителя Церкви Впреосв. Митрополита о. Василя Липківського, бо він властиво стоїть на перешкоді для переведення їх плянів, а саме для заміни Київа на Царгород, устрою Української Автокефальної Православної Церкви на устрій старорежимний, у якому вірний мав "права" покірної вівці. Бо з п. Свистуном та зі мною і з тими, що разом з нами обороняють волю церкви, "політики" церковні моглиб лекше справитись, та біда сталась в тому, що Первосвятитель церкви став на перешкоді їх таємним плянам. І тому почали плянувати ганебні напади на світлу особу Первосвятителя Церкви.

Вже три роки ведеться нагінка зо сторони "Вістника" на особу Впресв. о. Митрополита Василя. Ще в 1935 році в ч. 23-му поміщений довжезний пашквіль, бо аж на чотири сторінки газетні, п. з. "Лист Митрополита Василя Липківського (?)," в якому заперечується автентичність листа помимо того, що консисторія мала нагоду перевірити правдивість цього листа, бо я показував в друкарні Укр. Голосу цей лист о. Савчукові, але він сказав, що не потрібує жадних листів перевіряти, (а може без перевірки писати, що лист видуманий — прим. Ред.) В цьому довжезному пашквілі на особу о. Митрополита, на який давніше була відповідь, попри інші "соломонівські" виводи сказано, що митрополит "впав жертвою інтриг для внесення в Церкву замішання та розбрату."

Цим "інтригам" й очерненню особи Впреос. о. Митрополита присвятив "Вістник" ще три статті в 1937 році, а саме в ч. 10 — "Митрополит В. Липківський жертвою обману й інтриг," в ч. 12 "Кругом справи Митрополита Липківського," в ч. 14 — "Роля Митрополита Василя Липківського." Читаючи оцю писанину в офіціяльному церковно-релігійному журналі ("Вістникові") не можете з дива вийти, як можна так ганебно нападати на свого ж Первосвятителя, того, який відродив Церкву до нового вільного життя, того, який такі величезні заслуги поклав для рідної церкви. На це здібна моглаб бути хиба яка безбожницька газета, а не свій "релігійно-церковний" орган.

В обороні святительської особи о. Митрополита мушу хоч коротко дещо сказати, бо опрокинути всю писанину "Вістника" треба булоб надто багато місця, а це зайва річ, бо "до чистого брудне не пристане," чистий характер о. Митрополита останеться назавжди чистим.

Перейду за порядком твердження "Вістника."

Листи о. Митрополита є документи історичної вартости і як такі повинні бути знані вірним церкви, тим більше що вони мають на ціли врятувати церкву від залежности чужої та зберегти всенародно-соборноправний устрій у ній. Що до виписки з листа о. Митрополита, яку я подав до консисторії, то нічого я в ній не затаював, а подавав те, що відносилось до спровадження о. Митрополита до Канади. Впрочім чого консисторія і єпископ ставлять якісь квестії, коли вони вірять в те, що о. Митрополит неправдиво поінформований? Нехай спровадять о. Митрополита, поінформують його так, як вони вважають за відповідне й о. Митрополит оправдає їх становище. Та біда в тому, що "знає кіт, що сало їв, й по головці його не погладять," — знають "наші", куди вони тягнуть й не погладивби їх о. Митрополит, хоч якби вони його на свій бік інформували. Скажуть, а на що нам Митрополита тут? Як, нащо? Чи не варт він, хоч трохи вільніщого, кращого життя за свої заслуги для Церкви? Чи не поміг би він ще багато в будові нашої Церкви?

Та щож? Не можна чесно боротись з думками о. Митрополита, треба відобрати у нього здоровий розсудок. Ось що відважується "Вістник" писати: "Віримо,, що такого о. Митрополит бувби ніколи не написав пару років тому, коли його здоровля не було таке, як тепер та коли його думка й погляди не були ослаблені віком." А що написав о. Митрополит? А те, що він може листовно дати своє благословенство й духом бути присутнім при висвяті єпископа. Не видумав цього о. Митрополит і не фантазія це його, а наводить на це історичні приміри й з св. Письма. І коли такі випадки були признані Церквою, то звідки береться таке нахабство у "Вістника" плямити о. Митрополита? Не він буде оцінювати вартість листів о. Митрополита, їх оцінить наша церковна історія і назве їх певно українськими апостольськими посланнями, які рятували церкву від загину, як колись послання св. ап. Павла.

Дивується консисторія, що не одержує листів від о. Митрополита ні вона, ні єпископ. Спитайте консисторію кілько то листів вона написала до о. Митрополита — один, чи два? І чи мусять всі листи, які пише о. Митрополит доходити до Канади. Сталось, що написав о. Митр. один лист до консисторії й цей не дійшов, як твердить консисторія (хоч й цьому не дуже можна вірити, бо листом від о. Митрополита не похвалилась би консисторія, коли цей лист був проти неї, а певно сховала б далеко під сукно.) Що до переписки з єпископом, то о. Митрополит писав кілька разів до нього, але не мав відповіді, як це сам згадує в листах. Що до листів до о. Маєвського, то листів до нього не дійшло не кілька, а певно кількадесять. Надсилав о. Митрополит проповіді на апост. теми, які я надрукував окремою книжкою, але з надісланих 70 проповідей одержав тільки около сорок. Теж саме багато приватної переписки не дійшло. Щож тут дивного, що консисторія не одержала раз посланого листа?

"Хто і як інформував о. Митрополита?"

Про непорозуміння наші церковні в Канаді довідався о. Митрополит з брошури п. Свистуна й про ніякі непорозуміння передтим я не писав нічого, а вів приватну переписку й не входив в подробиці нашого церковного життя. І коли це твердить о. Митрополит, то говорить правду, бо ніколи він неправдою не жив. Доручення, які я робив о. Митрополитові — то це тільки писати проповіді, надсилати богослужбові книжки (які одержали усі священики наші в Канаді) й відповіді на питання чисто богословського характеру й уставу церковного. Нехай "Вістник" не видумує, що й не снилось.

Другий пашквіль проти Первосвятителя Церкви на три сторінки у "Вістнику." Якийсь В. К. має нові факти, нові міркування. Та біда в тому, що фактів нема, а міркувань, то без краю. Тут уже вседогадливий В. К. хоче звязати о. Митрополита з большевиками й перемелює наново те, що вже у "Вістнику" мололось. Але це не шкодить — треба якось перед вірними закрити й греків, й патріярха, й велику спрагу на самовладність у церкві (на зразок католицької). Страх нападає на "Вістник," як подумає, що "о. Митрополит мав би тут перебрати в свої руки єпископський провід в Канаді." Та як не боятися? А деж тоді дівся б о. Савчук? А чиж він не здібний ще краще, як сам єпископ управ ляти церквою? А чи з о. Кудрика не бувби прекрасний єпископ на Канаду— не багато коштувавби, та й о. адміністратор дальше засідавби на престолі?!

Напастник на о. Митрополита в "Віст нику" все творить на припущеннях. У нього стільки припущень, які хіба могли йому приснитись, бо людині при повній свідомости й в голову не може прийти така комбінація припущень. Навіть і сльозу "співчуття" він лле, жалкуючи о. Митрополита. Він навіть готов приютити на старість о. Митрополита, але якже його спровадити, коли большевики не пускають. А вдарила консисторія хоч палець об палець, щоб полекшити долю нещасних наших Митрополитів на Україні? Чи не писала консисторія листів в догонку за моїми листами ще кілька літ тому назад до священників, щоб стрималися зі збіркою на допомогу о. Митрополитові?! Чим помогла консисторія о. Митрополитам передтим? Чи довідалась досі консисторія, що сталось з о. Митрополитом Миколаєм? Чи робила хоч які небудь заходи? А тепер готові виявляти свій послух о. Митрополитові Миколаєві (бо його вже мабуть між живими нема)! А як св. Софію в Київі збирались большевики зруйнувати, який протест зробила в імені Церкви консисторія, чи єпископ? Та що їм до Київської св. Софії, що їм Київська Матірна Церква, коли до них може усміхнутися грецька, а може й московська церква?

Третій пашквіль проти особи Первосвятителя Церкви у "Вістнику" трохи коротший, бо вже тільки на дві сторінки газети. Перетерли вже багато попередно, то вже не багато осталось їм писати. Тут хоче "Вістник" зовсім "здеградувати" о. Митрополита, відібравши йому всі юридичні й моральні права до нашої Церкви. Про це, що о. Митрополит Василь усунений під крайнім напором большевиків й про це, що колись Церква в Канаді не визнавала цього усунення "Віст ник" зовсім забув. Він тепер лояльний до загинувшого без вісти Митр. о. Миколая, а про живого Митр. о. Василя й не хоче знати. Чому? Бо о. Митр. Василь став на перешкоді до зміни устрою церковного в Канаді, бо о. Митрополит хоче, щоб наша Церква була Українська і тільки Українська.

Вірні повинні рішуче запротестувати проти такого ганебного ставлення церковно-релігійного органу "Вістника" до світлої особи Первосвятителя нашої Церкви. Нехай "політики" наші церковні не думають про якісь чужі "покрови," а радше довіряться покрову свого Первосвятителя, що боронить церкву для її світлого майбутнього.

о. П. Маєвський.

РІДНА ЦЕРКВА

БЮЛЕТЕНЬ БРАЦТВА ОБОРОНИ РІДНОЇ ЦЕРКВИ

UKRAINIAN CHURCH

BULLETIN OF THE UKRAINIAN CHURCH DEFENCE BROTHERHOOD

Число 1—2, Рік III, ВІННІПЕГ, МАН., ЛИПЕНЬ 1938. Winnipeg, Man., July 1938. Vol. III, No. 1—2.

СУДОВА РОЗПРАВА

Головна розправа в теперішнім церковнім процесі, який розпочали консисторія і пп. Богоніс і Бугера проти соборної громади й о. Маєвського, розпічнеться скоро по літних вакаціях, себто в місяці вересні. Екзамінації головних осіб з позиваючих і запізваних вже покінчені. Очевидна річ, що по розправі і вироку суду королівської лави може бути відклик до апеляційного суду в Вінніпегу, а від рішення того суду може бути відклик до Найвищого суду в Отаві або до Приві Каунсіл в Лондоні.

Цікава річ, що Укр. Голос, Вістник і консисторія дуже дивненько поступають в справі цего процесу. Іменно вони стараються витворити враження, начеб то соборна громада й о. Маєвський, запізвали консисторію, хоч це є цілком противно. У. Голос навіть вже пише в такий спосіб, що виходилоб, начеб п. Свистун запізвав консисторію. Іменно У. Г. пише, що "п. Свистун є в стані процесу з церквою," хоч У. Г. дуже добре знає, що п. Свистун ані не позиває, ані навіть не є запізваний. Пощо отже людей дурити?

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Отсим повідомляється всіх вірних Української Греко-Православної Церкви в Канаді, що Головний Уряд Братства Оборони Рідної Церкви переглянув документи відносно т. зв. суспензи і виключення з церкви о. Т. Д. Волохатюка і прийшов до переконання, що так суспенза як і виключення, є цілковито незаконні і нічим неузасаднені і тому недійсні. Ввиду того Головний Уряд Братства Оборони Рідної Церкви вважає на дальше о. Т. Д. Волохатюка дійсним і законним священиком Української Греко-Православної Церкви в Канаді і повідомляє вірних і громади Української Греко Православної Церкви в Канаді, що о. Т. Д. Волохатюк може сповняти всі священичі услуги і священодійства. Удаватись до нього можна на адресу:

Rev. T. D. Volochatuke, Box 22, Peace River, Alta., або писати в тій справі на адресу Братства: Ukrainian Church Defence Brotherhood, 606 McArthur Bldg., Winnipeg, Man.

За Братство Оборони Рідної Церкви
В. Свистун, голова,
О. Боянівський, секретар.

ВІДЧИТИ п. СВИСТУНА.

Сего літа п. Свистун відвідає схід Канади в липні і дасть відчити про церковну і національну справу в важнійших містах Онтаріо і Квебеку. Також відвідає кілька місцевостей в Зл. Державах. Західної Канади перед жнивами він не буде міг відвідати, хиба аж під осінь.

БРАЦТВО ОБОРОНИ РІДНОЇ ЦЕРКВИ И РІДНА ЦЕРКВА СКЛАДАЮТЬ ГЛИБОКИЙ ПОКЛІН ПЕРЕД БЛ. П. ВОЖДОМ ЄВГЕНОМ КОНОВАЛЬЦЕМ ЗАМОРДОВАНИМ АГЕНТОМ ГПУ НА 23 ТРАВНЯ 1938. В. И. П.

П-на Маруся Колодніцька, Королева Базару Укр. Прав. Собору в Вінніпегу.

БАЗАР В СОБОРІ.

В днях від 26—28 травня ц. р. відбувся в Соборі великий контестовий базар, що випав з небувалим досі успіхом, бо перше навіть в найкращих часах загальна сума ледви переходила тисячу долярів, а з цього базару було загального приходу $1,571.66, а чистого доходу около 1,300 дол. До контесту стало сім дівчат, а саме: панни — О. Тучак, Л. Серафин, М. Колодніцька, Г. Сокульська, Л. Ковбель, Г. Рекрут і Г. Мороз. Першою з них вийшла панна Марія Колодніцька, яка стала королевою базару.

Зібрані гроші віддано головно на сплату позичок, які були затягнені ще на будову Собору, а не на кошти судового процесу, як про це поширювано злобні вістки.

Список тих, що виграли речі, як також точнійший опис базару подано в в Новім Шляху, ч. 25. В Р. Ц. через обмежене місце не можемо подати більш точних відомостей.

Щира подяка паннам контестанткам, їх помічникам й всім свідомим вірним-Українцям, що причинились до успішного переведення так великого діла.

ТЕМНІ ПОГОЛОСКИ

Ще від Великодних свят поклонники консисторії поширюють темні слухи, що до особи Первосвят. нашої Церкви Впреосв. Митрополита о. Василя Липківського, що ніби грім його поразив ще на Стрітення (дивно — коли на Стрітення звичайно люті морози бувають, а не весняні громи), що грім не вбив, а тільки о. Митрополит зійшов з ума зі страху, що ніби хтось бомбу кинув і вбито його, що вислано його на заслання або розстріляно. Ці поклонники показують навіть листи одержані з Вінніпегу з такими відомостями. Дивно, чому ці відомости, як що вони правдиві, не подано у "Вістнику" або в У. Г. Очевидно належить "комусь" на поширюванні темних вісток, бо особа Впр. о. Митрополита стала на перешкоді стремлінням декого до партіярного "покрову" й скасовання всенародньої-соборноправности. Чим скорше не стане між живими о. Митрополита, тим лекше буде перевести на нашій Церкві оцю "грецьку операцію" й зовсім махнути рукою на автокефалію Україн. Прав. Церкви.

Маємо з Київа не так давно листа, в якому пишуть нам, що о. Митрополит виїхав з Київа тимчасово до родини.

ПОБУТ о. МАЄВСЬКОГО В РІДЖАЙНІ І НА ВЕНЛАВ, МАН.

Настоятель Собору всч. о. П. Маєвський відвідав 15-го травня Братство Оборони Рідної Церкви в м. Ріджайні. Богослуження відбулось в Сербській церкві при переповненій церкві. Після Богослуження відбувся спільний обід в салі буковин. Українців, а вечером в тій же салі о. Маєвський виголосив відчит на тему про "Значіння рідної церкви в національнім житті Українців." Перед відчитом о. Маєвський удекорував кількох нових членів УНО організаційними відзнаками при оваційних оплесках цілої салі. Відчит був повний змісту й публика з великою увагою вислухала його. Братство перевело значну збірку на фонд оборони рідної церкви. Слід зазначити, що Братство в м. Ріджайні є многочисленне, гарне й активне.

На другий день Зелених свят відвідав о. П. Маєвський колонію Венлав в Мані-

(Продовження на ст. 20.)

СУЧАСНИЙ ЄРАРХИЧНИЙ СТАН НАШОЇ ЦЕРКВИ

Українська Автокефальна Православна Церква організувала себе на Першому Всеукраїнському Православному Соборі 1921 року. Тоді вона обрала своїм Первосвятителем о. Василя Липківського, який був поставлений в сан Митрополита Церкви по чину Александрійської Церкви перших віків. Згідно з тим чином, пресвитери Церкви при молитвах всіх зібраних і Членів Собору і взагалі вірних в Святій Софії в день 23-го жовтня 1921 року поставили обранця Церкви в сан її Митрополита. 24-го жовтня мало бути поставлення в сан другого по Митрополитові єпископа. о. Нестор Шараївський був поставлений 24-го жовтня, 1921 року. Через день після того 26-го жовтня отримав єпископські свячення теперішний Архієпископ нашої Церкви в Америці і Канаді. В ріжні часи після цього були поставлені інші єпископи. В часі відізду теперішнього Архієпископа в Америці і Канаді з України, себто при кінці 1923 року, У.А.П. Церква мала 35 єпископів: Митрополита, чотирьох Архієпископів і 30 єпископів.

До 30-го жовтня 1927 року на чолі Церкви стояв Митрополит Василь Липківський. Другий Всеукраїнський Православний Собор вказаної дати звільнив Митрополита Василя Липківського з митрополичних обовязків. Постанова його в цій справі була така: "Бажаючи добра Церкві і тільки про те дбаючи, Собор, як найвищий керівник життя Церкви, однодушною ухвалою визволив першого слугу Церкви — Найпоч. Митрополита Василя від тягарів митрополитанських обовязків. І ми — освячений Собор — "множество вірних мали одно серце і одну душу (Діянь 4, 32), були воістину "одно тіло й один дух" (Еф. 4, 4), коли вкупі з Найпочеснішим митрополитом Василем одноголосно поклали духовний провід життя УАПЦ на всечесного єпископа Миколая Борецького, 24-го жовтня обравши його на митрополита Київського і всієї України, а в неділю 30-го жовтня, після щирої церковної молитви, настановивши його на первосвятительське служіння в УАПЦеркві."

Послання Другого Всеукраїнського Православного Церковного Собору було відповідно оголошено і тут у нас в Америці і в Канаді. В Америці воно було проголощено в органі Церкви за 1927 рік "Сіяч", в числі за м. грудень.

Новий Митрополит перебув на своїй Катедрі до січня 1930-го року, коли Надзвичайний Собор УАПЦеркви постановив під примусом че-ка зліквідувати керуючі органи Церкви. В тім часі і Митрополит і Єпископ могли лише правити Службу Божу при своїх катедрах, але не могли вже керувати Церквою. Повідомлення про таку ухвалу Надзвичайного Собору було розіслане парохіям Церкви Митрополитом Миколаєм та президією ВПЦРади.

Зараз же по тім Соборі завязалася ініціятивна група, що почала заходи перед червоною владою на дозвіл нової організації Церкви. Всю Церкву через присутних ще в Києві делегатів було повідомлено про ті заходи. Ініціятивна група зорганізувала себе у Всеукраїнський Центральний Тимчасовий Організаційний Комітет, коротко: ВУЦТОК. Під доглядом цього ВУЦТОК-у наново по епархіям (дієцезіям) були переведені організаційні собори, були переобрані епархіяльні Єпископи і епархіяльні Церковні Ради. ВУЦТОК провадив свою працю в такім складі: Архієп. Костянтин Малюшкевич, Архієп. Іоанн Павловський, протоєрей Костянтин Бутвиненко, свящ. Дмитро Любеч і вірний Д. П. Оробинський.

Згідно з твердженням представників нової організації Церкви, вона організувалась на нових, чисто аполітичних підставах. Ставши на принципі "абсолютної аполітичности," як це представники нової організації Церкви назвали, вони відмовилися прийняти до Церкви Найпоч. Митрополита Миколая Борецького, якому було закинуто відкриту "антидержавну", себто протибольшовицьку діяльність в Києві.

В літі 1930 року Найпочесн. Митрополита Миколая Борецького червона влада заслала до м. Ярославу в концентраційний табор. З того часу ми не маємо про нього певних чуток. Ще перед Митр. Миколою Борецьким були заслані протоєрей Л. Карпов, протоєрей М. Хомичевський до Владивостоку. Протоєрей Ю. Красицький, Прот. Ю. Ходзицький і Архидіякон Є. Пивоварчук заслані на північ. З Єпископів опинились на засланню, згідно з дуже бідними нашими відомостями, Степан Орлик, Юрій Жевченко, Микола Пивоварів. В Києві (в часі отримання відомостів) був увязнений Архієп. Костянтин Малюшкевич. Чи він на волі, нам невідомо.

Архієпископ Нестор Шараївський помеер ще 1929 року.

Після Надзвичайного Собору Церкви з січня 1930 року в Церкві почались заходи відновити її органи керування. Цією справою провадив певний Тимчасовий Комітет. Працею Тимчасового Комітету було скликано 9-12 грудня 1930 року в Києві, в Святій Софії Четвертий Собор Української Автокефальної Православної Церкви. Про це написано в минулій статті.

Четвертий Собор УАПЦ з м. грудня 1930 склав і затвердив 38 канонів, на підставі яких большевицька влада дала дозвіл на відновлення організації Української Православної Автокефальної Церкви. Цей же Собор обрав Митрополитом Церкви Найпоч. о. Івана Павловського, при чому було рішено, що осідок нового Митрополита має бути в м. Харкові.

Офіційне повідомлення про ту останню зміну в житті Української Автокефальної Православної Церкви на Україні було отримано лише в серпні 1931 року на домагання Архієпископа нашої Церкви в Америці і Канаді. При цім повідомленню були приложені 38 канонів, які були ухвалені, як ґрунтовні засади в житті відновленої Церкви. Це повідомлення з 5-го серпня 1931 року є останнім, яке Архієпископ нашої Церкви в Америці і Канаді має від Церкви на Україні в значінню офіційного документа. Дальших зносин офіційного характера теперішний Архієпископ нашої Церкви в Америці і Канаді не підтримував. До Митрополита Івана Павловського він не писав, але й відти також не було отримано жадного повідомлення.

Рішення стриматися з офіційними зносинами з Митрополитом Іваном Павловським і новою Всеукраїнською Православною Церковною Радою було прийняте теперішним Американським і Канадійським Архієпископом з причини нижче наведених канонів, які нам не до прийняття.

Канони ті слідуючі:

"17. Змішування церковного життя з державним є преступом волі Христа й Його заповітів."

"18. Християнська Церква не має своїх політичних ідеалів, у відносинах до існуючої Державної Влади вона виявляє цілковиту покірливість і доброзичливість, як до Влади, що від Бога настановлена."

"19. УПЦ виявляє покірливість і доброзичливість до Радянської Соціялістичної Влади і добросумлінно виконує всі її розпорядження що до державного та громадського ладу."

"20. Хто з членів УПЦноситиме в собі ворожі до Української Соціялістичної Радянської Держави погляди і виявлятиме їх в своїй церковній діяльності, той творитиме діло церковно шкідливе і підлягатиме церковній карі."

Наслідок поданого перебігу подій в Українській Автокефальній Православній Церкві на Україні слідуючий:

Митрополит Василь Липківський не є правлючим і діючим митрополитом нашої Церкви ще з 30 жовтня 1927 року. Він добровільно погодився на свій відхід від митрополичого служіння і дав згоду на обрання свого наступника в особі Митропол. Николая Борецького.

Митрополит Николай Борецький перестав чинно виконувати свої митрополичі функції з січня 1930 року, коли Церква під пресією чека ухвалила розвязання органів свого керування. В літі 1930 року він був засланий в невідоме нам місце і з того часу жадних чуток про нього не маємо.

Митрополит Іван Павловський є представником Церкви, що ухвалила наведені канони, які наша Церква в Америці і Канаді прийняти не може, а тому не може вважатись верховним Архипастирем нашої Церкви.

В наших церквах ще й тепер продовжується поминання за Божою Службою Митрополита Василя в Америці і Митрополита Николая в Канаді. Обидвох їх ми поминаємо не як канонічних кермачів Церкви, а як заслужених в Церкві Архипастирів: першого, як Первосвятителя Церкви, другого, як Мученика нашої Церкви.

Щоби не поминання не вводило в розуміння Церкви непотрібної плутанини, мильного думання, що згадані Архипастирі і далі є чинними і канонічними предстоятелями цілої нашої Церкви, в цім же числі "Дніпра" подається формула поминання, яка має дотримуватись в нашій Церкві й яку я поручаю увазі нашого священства.

Шановні читачі! Коли ви уважно читали повинну статтю, відгадайте тепер: 1) Хто її написав?, 2) де вона була друкована? Подивіться, чи добре ви відгадали. Відповідь ось яка:

1.) Архієпископ Іван Теодорович.
2.) Дніпро, з 15 лютого і 1 березня 1938.

ЗБИРАЙТЕ НА ФОНД ОБОРОНИ РІДНОЇ ЦЕРКВИ!

ПРАВДИВА ОЗНАКА ЦЕРКВИ, ЯК УКРАЇНСЬКОЇ.

Редакція часопису "Український Вістник," орган бувших жуківців, помістила допис, в якім справляє "похорон" нашій Церкві.

Допис твердить: "Української Автокефальної Церкви в Україні нема." **Твердження це цілковито розходиться з дійсністю. Українська Автокефальна Православна Церква в Україні не перестала існувати. Вона й далі несе своє служіння Господу і свойому Народові, хоч і в невимовних обставинах переслідувань і гонінь. Можливо її ворогам і хотілося б, щоб вона безслідно зникла, але воно так не є.** Навіть і тепер по десятиліттях (друге десятьліття минає) ще зарано в могилу ложити волею самого українського віруючого народа його відроджену і ідейно українську церкву. Особливо сумні вияви похоронити назавжди відроджену Українську Автокефальну Православну Церкву таки в устах українця, чи на сторінках органу, все ж українського! Можуть бути ідеологічні розходження, але це зовсім не личить українцю, чи навіть українському церковному органу признавати дійсною, реальною роботу ворога, який нищить наше українське життя, закопувати в могилу передчасно те, чого ворог ще остаточно не добив і, твердо віримо, таки не добє.

На Україні відроджена Церква Українського народу існує. Щоби її остаточно знищити, треба хіба знищити самий український нарід. До цього ще далеко. Це правда, большовики поставили там нашу Церкву в такі умовини, що нормальні зносини з нею нам неможливі. Але де, в яких інших ділянках життя українська свідома еміграція може мати зносини з нашим краєм під большовиками? **Таких зносин взагалі нема, їх нема і в нашій церковній ділянці. Однак, Рідна Церква існує, її ще рано ховати.** Вона існує в зменшенім виді, **замість колишніх 35 єпископів, тепер всього вісім, але їх доволі для будучого розросту церкви, коли для того Бог благословить час.** Навіть, коли припустили просто неможливе, себто, що Рідна Церква цілковито зникла з овиду, **ми цього ніколи не припускаємо,** навіть і тоді, **її відродження послідує й якраз в тій формі, в якій вона захоронена в Українській Автокефальній Православній Церкві в Америці й Канаді.**

Чому ми цього певні? Ми певні, бо діло нашої Церкви створене самодіяльністю самого нашого віруючого народу. Воно буде відроджуватись лише такою самодіяльністю. Без чужих. **Який будь грецький єпископ, що ними поставлений для поборення Рідної Церкви нашого народу в дні її гонінь не переступить порога Святої Софії.** Могутня, непереходима стіна правдивого всенародного гніву тому запорукою.

Відроджену, Рідну Церкву Українського Народу не так легко поховати і з тим передчасно не треба спішити.

Признання Всесвітньої Церкви.

Допис говорить про нашу Церкву: "Доки вона там була, вона не мала признання у Всесвітній Православній Церкві, її єпископів всюди називали "самосвятами."

Погодитися з "логікою" редакції "Укр. Вістника" то треба прийти до дивовижних вислідів: Чому не добра Українська Автокефальна Православна Церква? Чи має підстави, чи ні, та редакція, але вона дає відповідь: Недобра тому, бо не признана "всесвітньою Церквою." Ми запитаємо: ціла наша українська робота на всіх ділянках, сама Україна, як держава, чи вони визнані політичним і культурним всесвітом? Ні. Висновок: не визнані, значить недобрі, любити це все непотрібно, треба перш за все старатися про визнання. Ця Церква, органом якої є "Укр. Вістник," вирішила питання "просто.": щоби дістати признання від, скажемо, Царгородського патріярха, треба віддати себе під його владу... та й буде "признання." Вони, ця Церква, так і зробили, навіть, ще й гордяться: дивіть, якого великого діла ми доконали!

Переведімо ми тепер "спосіб діяння" тої Церкви на інші ділянки нашого життя і наших змагань. За прикладом тої Церкви буде: хочете признання в большовиків, приймíть їх "юрисдикцію," хочете признання в Польщі, дуже легко: станьте під її провід і т. д. Чи не дивовижно це Коли послідовно приложити до життя принципи, себто способи діяння тої Церкви, то лише так треба лаголити наші справи, але чи це буде дійсно українська робота, чи робота, яку в нас інакше називають, питання ясне для кожного.

В допису з Солбори, Онт. редакція "Укр. Вістника" вміщує таку сентенцію: "Ми думаємо, що краще нам бути в тій Дієцезії, яка має признання у Всесвітній Православній Церкві, так само, як його мала Церква України за часів св. Володимира Великого, гетьмана Хмельницького і інших гетьманів."

Редакція, подаючи допис, чи апробуючи його, годиться, що стан відносин Церкви України до греків був такий же самий і при князі Володимирі і при гетьмані Хмельницькому. Воно далеко не так. На початках, при князі Володимирі наша Церква була просто одною з єпархій Царгородського Патріярхату. Вже при Хмельницькому вона мала чимало прав, які фактично творили її самостійною. Однак, і це важно запамятати, — Церква в минулому дорога нам не тому, що вона була в той чи інший спосіб залежна од греків, а тому, що вона була дійсно українська, робила на той час потрібну нашій нації роботу. Ця традиція Церкви, яко української, нам над усе дорога, а не те, що вона мала признання від греків, а через них у всесвітній Церкві.

Церква була залежна в минулому від греків, пізніш вона стала залежною від Москви. Україна була залежною і від Литви, і від Польщі, і від Москви. Це факти минулого. Але, чи вони, ці факти, нам дорогі? Без сумніву ні. Україну ми не хочемо бачити залежною ні від Москви, ні від Польщі, не дивлячись на те, що така залежність безсумнівна, хоч і сумна, традиція цілих віків нашого минулого. Коли Церква була під греками, всі намагання діячів нашої Церкви були, щоби вибороти їй більше прав, більше самостійности. Були акти поставлень митрополитів Церкви без всякої попередньої згоди грецького патріярха. **Не факт перебування під греками, не факт признання від греків становить світлу традицію минулого нашої Церкви, а факт постійних змагань створити Церкву незалежною, самостійною, ослабити її звязь з чужими. Ці постійні змагання знайшли своє завершення в рішенню Всеукраїнського Православного Собору нашої Церкви 1921-го року, яким рішенням Церква проголошена Автокефальною, себто самостійною, незалежною.**

Проголошуючи свою Церкву автокефальною, незалежною, наш віруючий український нарід лишивсь вірним найславнішим віковим змаганням, вірним світлій і будуючій традиції минулого. **Не признання від чужих становить щось дороге нам, а наша здібність стати на свої ноги, покладатись на свої сили.** Не признання від чужих є славною традицією нашого минулого, а ті акти його, в яких виявилась воля самого українського народу.

Шановні читачі! Відгадайте тепер, де повинца стаття була надрукована і хто є її автором? Відповідь ось яка:

---

1) Дніпро з 1 і 15 квітня 1938.
2) Стиль статті безсперечно показує, що її писав арх. Іван Теодорович.

ЦІННЕ ПРИЗНАННЯ.

(Наші замітки з приводу двох статтей в Дніпрі, передрукованих на ст. 2 і 3 Р. Церкви, п. н. **"Сучасний Єрархичний стан нашої церкви" і "Правдива ознака церкви, як української."**)

Наші читачі і взагалі вірні нашої церкви знають добре, що одною з найбільших причин до розколу в нашій церкві була угода, яку Арх. Іван Теодорович підписав з жуківцями, і його меморіял до патріярха з просьбою підчинити Українську Церкву патріярхові за ціну "канонічного оформлення" єпископату арх. Теодоровича. Коли п. Свистун в своїй брошурі "Догматично-канонічне становище Української Греко-Православної Церкви в Канаді" виступив проти канонічного зеднання нашої церкви з царгородським патріярхом, доказуючи, що таке зеднання означає канонічне розеднання з Рідною Церквою на Україні, то Арх. Теодорович відповів в своїй брошурі "Теперішний стан Рідної Церкви" (ст. 5—6), **що на Україні нема вже більше Української Автокефальної Православної Церкви.**

Точнісінько також становище заняв єпископ на т. зв. семім соборі в Саскатуні 1935 року. На ст. 40 офіціяльного звіту з того "собору" виданого консисторією, єпископ так "пояснював" свій намір увійти в канонічну єдність з патріярхом:

"Ставлять мені запит: чому ви тепер зноситеся з патріярхом? Бо не маю з ким іншим зноситися, а коли зношуся з патріярхом, то не за канонічністю, а за звязком. **Нашої Церкви на Україні вже нема шість літ. Митр. Липківський на "покою", Митр. Борецький на засланню. Решта церковного життя розбита. Шість літ тому я міг казати, що відношуся до Церковної Ради, нині не можу цього сказати. Я лишився сам, одинокий Єпископ на-**

(Продовження на ст. 6.)

РІДНА ЦЕРКВА

Видає Братство Оборони Рідної Церкви в Вінніпегу.
Передплата — $1.00 річно.
Ціна нинішного числа 15 ц.
Кореспонденцію адресуйте:
UKRAINIAN CHURCH,
606 McArthur Bldg., Winnipeg, Man.

UKRAINIAN CHURCH

Published by the Ukrainian Church Defence Brotherhood at Winnipeg.
Subscription $1.00 yearly.
Price of the present issue 15c. a copy.
All communications address to
UKRAINIAN CHURCH,
606 McArthur Bldg., Winnipeg, Man.

ПЛЯНИ ДАЛЬШОЇ ПРАЦІ

Ввиду того, що о. Савчук робить всякі кроки,щоб тримати всіх священиків нашої церкви під своєю твердою диктаторською рукою на стільки сильно, що ніхто з них не може навіть своїх критичних зауваг виявити щодо теперішного царгородського курсу о. Савчука, щоб тим не наразитись на "суспензу" і виключення, так як це сталось вже з оо. Волохатюком і Маєвським; дальше ввиду того, що о. Савчук як голова консисторії й адміністратор поробив старання, щоб оо. Маєвський і Волохатюк не могли реґіструвати своїх слюбів і не діставали приписаної зелізничої знижки; дальше ввиду того що є ще другі священики, які цілком не погоджуються з царгородським курсом о. Савчука, але бояться наразитися на ті самі неприємности і кривди, які потерпіли і дальше терплять оо. Маєвський і Волохатюк. Братство Рідної Церкви має в пляні в короткому часі приступити до організації тимчасового центрального тіла, яке говорилоб в імени і заступстві всіх вірних нашої Церкви, які стоять на засаді єдности з Рідною Церквою і які визнають київські канони. Таке центральне церковне тіло буде мати ту саму функцію яку сповняє консисторія, що в Укр. Прав. Церкві звичайно зветься Церковна Рада.

Братство Оборони Рідної Церкви в такім випадку поступить подібно як 1918 року поступило Укр. Гр. Православне Братство, яке хоч зложене з самих світських осіб, приступило і успішно зорганізувало Укр. Гр. Прав. Церкву в Канаді. Тоді не було ані одного укр. православного священика і Братство було примушене "позичити" собі чотирьох священиків з російської місії. Нині Братство Оборони Рідної Церкви має не тільки оо. Маєвського і Волохатюка, але є ще багато других священиків нашої церкви, які ніяк не згідні з царгородською політикою о. Савчука, але які зможуть виступити явно за оборону автокефалії і єдности з Рідною Церквою на Україні тільки тоді, коли вони будуть певні, що їм не буде заборонено реґіструвати слюбів і не буде відібрана зелізнича знижка і другі права і привилеї священичі. Ті священики свідомі того, що по угоді братства з консисторією в грудні 1935 не було вже найменшої причини до дальших непорозумінь в церкві. Вони свідомі того, що навіть Арх. Теодорович був **за тим, щоб в церкві був привернений** спокій, тим більше, що собор американської Церкви в червні 1936 в Нюйорку став ясно і недвозначно на становищі єдности з Рідною Церквою на Україні. Арх. Теодорович по розмові з п. Свистуном в Толстой, Ман. в липні 1936 мав вже відвідати соборну громаду. В Церкві отже прийшло тоді було до цілковитого спокою. Чоловіком, який той спокій нарушив, є о. Савчук, який видно має свої особисті порахунки, задля яких він пожертвував спокоєм в Церкві. І коли нині вже Арх. Теодорович явно славно признає, що Укр. Автокефальна Прав. Церква дальше існує на Україні і виступає проти якогось там признання від греків, хоч за тим признанням він самий старався в 1935 році і потребу такого признання греками дуже обороняв на т. зв. семім соборі, то о. Савчук дальше ще веде царгородську політику. о. Савчук був одиноким делеґатом на соборі Американської Церкви в червні 1936 в Нюйорку, який відважився дальше старатися о звязь з Царгородом. Отже маємо таке видовище в нашій Церкві, що в Америці ціла Церква включно з епископом є за автокефалією і київським канонами, а в Канаді через те тільки, що о. Савчук позволив собі раз забавитися в "канонічного експерта" і не признав київських канонів, він ще дальше веде царгородський курс і хоче конче цілуватись з патріярхом "як брат з братом," а нашу церкву хоче конче зробити "сестрою" патріяршої церкви.

Очевидна річ, події в Канаді вказують, що слово о. Савчука є законом для епископа і цілої церкви. В Канаді о. Савчук вважає себе знатоком всіх теольоґічних звань і канонів, хоч має тільки тримісячний тимчасовий теольоґічний курс. Очевидна річ в Церкві не може бути ніколи порядку при такій системі, тим більше коли від о. Савчука залежить те, коли і як може бути скликаний собор церкви. Не може бути порядку при системі, де навіть функції епископа присвоює собі священик з тримісячним теольоґічним образованням.

Є надія, що тимчасова Церковна Рада, яка буде складатись з світських і духовних членів церкви, сформується зараз по літніх вакаціях. Той плян Братство задумує перевести в життя, бо виглядає, що теперішний процес церковний може затягнутися ще дуже довгий час, бо від рішення низшого суду, яке може запасти досить пізно, можуть бути відклики до висших судів, а це може затягнути справу ще на рік—два. Тимчасом ціла Церква терпить.

Найлекший вихід бувби через резиґнацію о. Савчука з адміністратора і з консисторії. Тоді Церква моглаб повзяти кроки, які знищилиб царгородський курс о. Савчука, бо навіть о. Кудрик, що по о. Савчуку ще найголоснійше за Царгородом кричить, замовчавби, а ніхто другий з священиків про царгородщину не дбає. Але на скільки ми знаємо о. Савчука, то ми певні, що він дальше рішився "нести з себе жертву для церкви". А хто раз рішився такою жертвою бути, того тяжко направити на путь звичайного християнина. Будьмо отже певні, що о. Савчук ніколи самий не зрезигнує, хочби й цілий світ валився. Він свою царгородську місію відіграє до гіркого кінця.

Покищо ввиду надходячого процесу треба прийти з пожертвами на оборону київської основи нашої Церкви і проти всяких затій зробити з нашої Церкви слугу чужих. Коли ми знали, як свою Церкву організувати, ми повинні тепер знати, як її обороняти, як свою Церкву, і не робити з неї Церкву чужу або під чужою рукою. До тепер прийшла вже гарна кількість листів з жертвами на оборону Церкви. Імена всіх жертводавців будуть оголошені в слідуючім числі Р. Церкви.

ЗАМІТКИ ПРО ПИСАНИНУ „ВІСТНИКА"

Годі перетрясати усе сміття, яким засмічено "Вістник" з часу видання останнього числа "Рідної Церкви," але тому, що пим засмічується душі вірних, треба хоч коротко його перетрясти.

Пише "Вістник", що не інформує своїх читачів про хід справи судової, мовляв, що не було нічого важного про що можнаб писати. Видко, що й те, що консисторія програла інджонкшен — дві аплікації й два апелі, вважає за дрібнички, а як тільки переведено екзаменацію о. Маєвського, то вже цим "Вістник" похвалився, хоч забув похвалитись, що такаж екзаменація вже також відбулась й о. епископа й о. адміністратора.

Передрукував "Вістник" з "Рідної Церкви" засади, за які ведеться тепер боротьба церковна та скоротив їх, подавши свої пояснення, як він розуміє ті засади. Як щоб був їх в цілости передрукував без змін, ми радо повіталиб таке становище урядового органу нашої Церкви й питання теперішної боротьби булоб вповні вирішене.

Але "Вістник" натягає на своє. В нього "автокефалія" — це самостійність Канадійської Церкви, а не єдність з Укр. Автокеф. Правосл. Церквою з осередком в Києві. Ми розуміємо — для єдиного Українського народу роскиданого по всім світі має бути єдина Україн. Авт. Прав. Церква (а не десять церков) з митрополитом в Києві.

Соборноправність у нашій Церкві зійшла на формальність, бо провід церковний все так діло веде, що формально нібн вдоволивши соборноправність переводить свої протисоборноправні пляни (запись церков і ін.).

Святість 1-го Всеукр. Прав. Церк. Собору з 1921 року в основі порушена, коли висунено питання про "оформлення епископату," себто досвяту, чи пересвяту епископа.

Рідну мову в богослуженнях досі ще не зовсім переведено, хоч вже пора була це зробити (а цього не хотілось робити, бо навіть україн. богослужбових книжок з Києва консисторія не спроваджувала).

Змінність канонів провід нашої церкви ніби признає, а в той самий час хоче триматись старих канонів, а нові укр. канони ламати (про подружжа священства і ін.).

Та тяжко служити Богові й мамоні! Нехай провід Церкви вирішить ясно перед собою питання — чи нове українське церковне життя разом з інтересами рідного народу, чи старе життя з інтересами провідних одиниць!

Журиться консисторія тим, що Заряд Соборної Парафії розіслав листи на збірку пожертв для видавництва "Рідної Церкви," тай перестерігає вірних, щоб не давали пожертв на ту ціль. Та й має чим журитись, бо "Рідна Церква" не дозволяє завертати людям голову та тягнути їх в чуже ярмо та ще майно церковне забирати, а навпаки боронить права і майно вірних.

Та все ж найшлись смиренні поклонники духовного начальства, що здавна звикли руки йому лизати, бо якжеж обійтись без пана над собою, — і давай листи писати та лаяти Соборну парафію за її щиру оборону засад рідної Матірної Церкви. Може й не самі вони ці листи пищуть, а на замовлення, а може й під диктовку своїх отців (про що можна догадуватись деколи зі стилю листів), але на щастя таких смиренних писаків найшлось всего кілька, бо загал наших вірних вже давно відвик бити чолом перед "владиками" і "всесвітлійшими," (тому й від католиків відійшов), а вважає їх хиба тільки старшими братами, як що вони того достойні.

Листи ці місцями безграмотні, місцями надто "грамотні," бо в добірних лайливих словах. Безграмотні, бо й сама консисторія поправляє їх перед друком, а надто "грамотні", бо таж консисторія, соромлячись за їх базарні вислови, робить пропуски в них. Про це згадує вона, подаючи лист якогось уклінного прохача Н. В. Гавінчука. Ось примір безличности з листа смиренного А. Ягольницького: "П. Маєвський! Я вам отверто скажу, що ви не правите Богослужения на хвалу Божу, але зі злоби, бо ваше Богослуження, коли ви правите через радійо, нарід щиро не слухає, бо вірить, що воно не виходить зі щирої душі, але зі злобного настрою, а це є діявольська робота." Ця безличність видко навіть консисторії не подобалась, бо пропустила це місце (хоч не все) передруковуючи його. Майте сором, брате Ягольницький! Якщоб вірні не слухали Богослужень через радіо, то не присилалиб листів з признанням і жертвами на покриття радієвих видатків, але видко передача робить приємне враження і служить поширенню нашої Церкви, бо вже й католики, щоб стримати наш вплив, почали самі передавати Богослуження через радіо (також без пропусків).

А скільки то іронії в цих "славних" листах на рахунок "Соборної тринайцятки." Видно страшна "тринайцятка" для цих підніжків консисторії, як страшні були для фарисеїв і книжників 13 осіб — Христос і апостоли —, що творили нове братерське християнське життя. Та нехай не журяться ті, що звикли чужі руки лизати, що в Соборній парафії є тільки "тринайцятка," — на Великдень в церкві була тисячка, а що неділі по кілька сот вірних буває, та й поза Вінніпегом є тисячі прихильників Собору, що однодушно стоять з Собором, щоб не допустити Церкви під чужу зверхність та щоб затримати права вірних у церкві.

Хто хоче чужого "покрову," хто хоче бути смиренним поклонником духового "начальства," може сам цього хотіти, але не втягати в рабство вірних дітей Матері Церкви, що вже досить в рабстві натерпілась та ще й тепер в рідному краю мучиться—страждає.

Каже "Вістник" (ч. 9), що більш, як незгідне з правдою є те, що в листах Собору сказано, що епископ і адміністратор "торують собі дорогу до чужих."

Спитаємо, чи може те неправда, що епископ без волі Церкви писав меморандум до чужого грека, щоб прийняв його разом з церквою під свій "покров"? Чи може неправдиві резолюції Собору в Саскатуні, де прийнято до відома заходи епископа про цей же чужий покров?

А це що, як не "торування до чужих?"

Далі "Вістник" береться боронити права жертводавців з поза Вінніпегу, що складали жертви на будову Собору, мовляв, вони є рівноправні члени з членами у Вінніпегу. Можемо сміливо сказати, що якраз Соборна парафія боронить прав жертводавців й з поза Вінніпегу, бо досі давно вже консисторія записала б Собор на себе (корпорацію), та й цікаво, які тоді булиб права жертводавців та членів? Тоді в кожну хвилину моглаб опинитись на дверях Собору колодка "Зельмана." Ми якраз боронимо власність Собору перед всякими "Зельманами." щоб він залишався власністю віруючого україн. народу. Ми ж Собору чужинцям не даємо, не занедбуємо його належно утримувати, сплачуємо будівельний довг, гостинно приймаємо усіх братів й з поза Вінніпегу, ведемо належно україн. культурно-освітню працю передаємо Богослуження через радіо, — а чого ще більше треба — хиба лизання рук начальства духовного?!

Безперечно будинок церковний належить не до тих, що жертву на будову нього будинку колись дали та й перестали його піддержувати, а до тих, хто постійно його утримує й про нього дбає і є його членом. Не один з вірних нашої Церкви є жертводавцем багатьох церков, але не може він являтись досмертним членом в усіх тих церквах через те тільки, що колись дав якусь жертву на будову тих церков. Дати добровільну жертву — це одна справа, а бути дійсним членом — підтримувати постійно парафію, брати участь в богослуженнях тої парафії — це друга справа. Здається все це так ясно, але що зробити "Вістникові", як він вдає сліпого.

Братови Н. В. Гавінчукови — два слова: Закликаєте нас працювати в користь нашої Україн. Правосл. Автокефальної Церкви. Власне за те нас гонять й переслідують, що ми працюємо в користь української автокефалії, бо провід нашої церкви боїться слова "автокефальний", як злий дух свяченої води. Даємо Вам два маленьких приміри (а є їх багато більше). 1. Коли укладали резолюцію на Соборі в Саскатуні і вжили такої фрази "Собор застерігає собі самостійність Церкви", то один з членів Собору пропонував, щоб замінити слово "самостійність" на "автокефалію",—та один з нашого проводу духовного встав й заперечив тому, мовляв, що слово самостійність те саме, що автокефалія, — хоч ясно, що між ними значна ріжниця. 2. Давніше епископ на своїх листах мав напис (леттергед) "автокефальна" — тепер це слово викинув; а Ви закликаєте працювати в користь автокефалії, — отже кого слухати — Вас, чи проводу духовного?!

Росписався "Вістник", як то о. Маєвський дає шлюби. Та зі всієї тієї писанини видно, що до тайни шлюбу уділюваної всч. о. П. Маєвським вірні приписують велику релігійно-моральну вартість, бо й після цивільного, чи причерового шлюбу йдуть до о. Маєвського і просять благословенства шлюбного. До "всесвітлих" хто знає чи пішли б, хоч вони мають свою "панську" каплицю.

Подала консисторія до відома, що "по довгих пошукуваннях та переговорах увійшла в порозуміння з одним україн. православним релігійно - просвітним Т-вом в Европі, яке взяло на себе справу видання напрестольної Євангелії в україн. мові. Згадане Т-во рівнож має в пляні видати малий Октоїх та Апостол в українській мові.

Цікаво, чому то консисторія не назвала імені того Т-ва. А не назвала певно тому, бо цим Т-вом є комісія, що працює під головенством і благословенством москаля — митрополита Варшавського Діонізія.

З Києва книжок, що були видавані з благословенства нашого митрополита Впр о. Василя, консисторія (до приїзду о. П. Маєвського до Канади) не спроваджувала, і досі майже ні одна церква в Канаді не має україн. богослужбових книжок з Києва, хоч можна було їх колись дістати, — а тепер, ще й не почались друкувати переклади з благословенства митрополита-москаля, а вже наша консисторія наперед забігла. Та взагалі видно, що "всесвітлі" линуть аж надто до "благодатних," а нехтують "самосвятів." (Про це маємо певні відомости).

Дуже неподобався "Вістникови" лист п. Г. Блока, що так влучно дав відсіч напасникови. Певно, що правда в вічі коле, а щоб прохолодити свої нерви нехай "Вістник" передрукує без пропусків листи, які він дістав від своїх "красномовних" дописувачів на адресу Соборної парафії.

Росплакався "Вістник" по убитім бл. п. полк. Е. Коновальцеві й навіть співчуття складає організації УНО. **А як то набивали гармати проти того ж УНО наші духовні, то вже й забув. Звісно — крокодилячі сльози тепер ллє.**

Росписався у "Вістнику" якийсь фармер з Вайти проти о. Маєвського — **зовсім в стилю о. адміністратора, й наплів мішок міркувань і припущень, що й купи не тримаються, — а сам забув, як то він завзято "організував" українську парафію в своїй колонії, стріляючи з револьвера в церкві. Видно, що й це засіб християнської боротьби!—**

КІЛЬКА ПИТАНЬ.

Чи визнає провід нашої Церкви, що Україн. Правосл. Церква в Канаді є частиною єдиної Української Автокефальної Православної Церкви, відродженої діями Всеукр. Прав. Церк. Собору в 1921 році?

Чому о. Савчук противорічить собі в справі подружжа священства — інакше

писав колис в Укр. Голосі, а інакше говорить в своїм афідейвіті в судовім процесі?

Де можна дістати спис канонів, які визнає провід нашої Церкви?

Чи був де надрукований меморандум, що його вислав епископ до патріярха-грека?

Під чиєю юрисдикцією визнає себе тепер епископ о. Іван Теодорович?

Чому "Вістник" поміщував давніше послання о. Митрополита Василя, як що Церква в Канаді не була частиною Київської Церкви?

Чому те саме робив епископ в Канаді?

Чи правда, що епископ на власну руку писав меморандум до патріярха з просьбою о "покров" для церкви?

Чи робив епископ переговори з жуківцями, щоб "канонізуватись" (пересвятитись) при їх помочі?

Чи правда, що в Американській консисторії нема світських людей?

Чи правда, що в деяких наших церквах ще й досі вживають славянської мови?

Чи записує наша консисторія будинки церковні на Корпорацію?

Чи правда, що о. Савчук дістав в дарунку від москаля митр. Діонізія ризи і камілавку?

Де то він тепер їх держить, що ними не хвалиться?

Чи дістане він ще які дарунки від ньогож, як що далі так буде справуватись, як досі?

Чи правда, що й тепер наш провід духовний є в інтімних звязках з тим же митр. Діонізієм?

Кажуть, що "всесвітлійша" особа о. Савчука є корінь лиха в теперішних непорозуміннях церковних. Чи не правда це?

Чому тепер консисторія мовчить про радіопередачі від коли греко-католики вже три рази передали Службу Божу без пропуску?

Чи правда, що літом в 1936 еп. о. Іван хотів замирення у церкві, але о. Савчук заборонив йому таке замирення робити?

Чи треба дотримувати послуху владі духовній, коли вона переступає конституцію церковну, приміром — коли тягне церкву під чужу зверхність, зриває єдність з Матірною Церквою, видає на власну руку безпідставні зарядження в справі радіопередач, записує церковне майно на себе і т. і.?

Кажуть, що декого дуже болить, коли його ворог зве свистунівцем, — що він волівби, щоб його звали жуківцем, савчуківцем, царгородчиком, чи як інакше. Чи правда це?

Чи правда, що о. Савчук і о. Слюзар їздили в 1936 році на наш церковний Собор в Америці, щоб схилити цей Собор приняти резолюції, які були ухвалені на Соборі в Саскатуні?

Чи правда, що наші священики тому не пристають до "Брацтва Оборони Рідної Церкви," що бояться, щоб наші "всесвітлійші" їх не суспендували?"

Чому консисторія не переводить чимскорше судового процесу, щоб своїх противників належно покарати та Собор "відобрати," а все тягне в безконечність? Таж вона перша Соборну парафію заскаржила й від неї залежить дальше ведення судової справи?

* * *

Відповідь на ці питання дадуть собі самі вірні рідної церкви, що пильно слідили за останніми подіями в церковному життю.

ЦІННЕ ПРИЗНАННЯ.

(Початок на ст. 3.)

шої Церкви за кордоном."

А трохи дальше, на тійже стороні читаємо таке:

"Розриваю духовну єдність з Українською Православно Автокефальною Церквою — це черговий закид. Як я розриваю ту єдність, **коли Церкви там нема? Є її ідея, є віруючі, але нема Церкви, з якою я, як епископ, мігби зноситись. Говорю коротко."**

І дійсно, епископ говорив дуже коротко—: **Церкви на Україні вже нема.** Чи можна ще коротше говорити?

Та не тільки самий епископ так говорив і писав. Говорила так само й писала наша консисторія. Коли не вірите, прочитайте собі передовицю в Вістнику з 1-го вересня 1935, то є два місяці по т. зв. семім соборі. **В тій передовиці консисторія старається переконати вірних нашої церкви, що на Україні нема вже більше Укр. Авт. Прав. Церкви; що вона там вже "зліквідована."** І пишеться там дословно таке:

"Тяжко було українцям на Україні і поза Україною погодитися з ліквідацією Української Церкви. Одначе... мусимо погодитися з болючим фактом, що дійсної Рідної Церкви, як організації, на Україні від 1929 р. нема, хоч остав матеріял на Церкву, остали вірні, і не вмирає надія на відбудову церковної організації." ... **"Ніякої звязи і ніякої злуки не може бути з тим, чого нема...** А як нема злуки, то не може бути й зірвання злуки."

"Можемо говорити про свою віру, що Українська Автокефальна Православна Церква в Києві наново воскресне, можемо говорити про людей, що з них можнаб цю Церкву наново створити, можемо надіятися, що вона воскресне, **але не можемо нікого дурити, що вона там є,** що з нею маємо злуку, або які небудь звязки. На таке можуть хіба позволяти собі не-церковні люди, що не потребують числитися ні з словами, ні з фактами"

Правда, як це все ясно! Не треба жадних коментарів. Церкви на Україні нема, а хто так говорить, той є звичайний обманщик, і нецерковник, що не числиться "ні з словами, ні з фактами."

Таке саме становище занимає консисторія і в теперішнім судовім процесі. Прочитаймо, що каже про це консисторія в своїй відповіді на кавнтер-клейм о. Маєвського. В параграфі 8, на ст. 4, читаємо там таке: (подаємо в переводі на укр. мову)

"Ніколи не було жадної злуки між Українською Греко - Православною Церквою в Канаді і Українською Автокефальною Православною Церквою, окрім духовної єдности, і така духовна єдність ніколи не була перервана, хиба аж потім, **як згадана Українська Автокефальна Православна Церква перестала істнувати в 1929 році або коло 1929 року."**

Оттаке становище в теперішнім процесі занимає наша консисторія, **а іменно, що на Україні нема вже Рідної Церкви.** Та не тільки консисторія, але й **епископ, який під присягою зізнав в часі екзамінації перед судовим екзамінатором на 12 жовтня 1937, як слідує:** (Подаємо з стенографічного звіту згаданої екзамінації **в переводі на укр. мову)**

"Питає п. Гіп:

243. Питання: Щодо тої Автокефальної Церкви в Києві, про яку йде мова, чи та церква під назвою з перед 1929 року істнує ще?

Відповідь: "Як тіло вона зліквідувала себе в 1929; я не пригадую докладно.

244. Питання: Чи провадить роботу там яке інше тіло, яке так само називається?

Відповідь: Ні.

245. Питання: Чи є там тіло, яке має подібну дещо назву, яке провадить роботу того рода церкви на Україні, з центром в Києві?

Відповідь: На місце церковної організації, яка була знана під назвою Української Автокефальної Православної Церкви тепер істнує інакше тіло під назвою Українська Православна Церква.

246. Питання: Без слова "автокефальна"?

Відповідь: Без слова "автокефальна," і через певні крізи, через певні причини, ми не є в єдности з тою організацією."

Оттаке становище постійно занимали й епископ і наша консисторія від 1935 року аж до теперішного процесу включно.

А що ж виказують дві новиці статті з Дніпра, одна підписана самим архіепископом, а друга подана. як редакційна стаття і також, певно можна сказати по її стилю, написана нимже? Становище, яке епископ занимає в тих двох статтях є цілком противне до повищого становища. **В тих двох статтях епископ признає, що на Україні дальше істнує Українська Автокефальна Православна Церква. Що вона дальше має своїх епископів. Що вона мала свій третій і четвертий собор.** (Дивно це для нас, бо нам все епископ говорив тільки про два собори, а тепер в статті, яку власноручне підписує, він інформує нас, що було там аж чотири собори:) **Дальше епископ подає нам ще одну дуже цікаву новину, а іменно, що не Митрополит Павловський,** обраний на четвертім соборі Української Автокефальної Православної Церкви, **зірвав зносини чи звязок з нашою Церквою і Архієп. Теодоровичем, але противно, що Архіепископ Теодорович на власну руку без відома вірних нашої церкви зірвав звязок чи зносини з Митр. Павловським.** Арх. Теодорович пояснює це зірвання зносин з Митр. Павловським тим, що він, себто Арх. Теодорович, ніяк не міг згодитися на деякі канони, ухвалені на Четвертім Соборі Церкви на Україні, і наводить як перший з тих канонів отцей:

"17. Змішування церковного життя з державним є переступом волі Христа й Його заповітів."

Читаємо цей канон і вірити не можемо, що якраз через той канон Арх. Теодорович зірвав звязь з Рідною Церквою на Україні. Ми знаємо, що епископ все любить покликуватися на канони першого Всеукраїнського Церковного Собору в Києві. Хоч в нас в Канаді є суперечка про це, чи ті канони мають бути обовязкові для нашої церкви чи ні, то все таки ніхто, а принаймі епископ, ще не підносив ніде, щоб між нашою церквою і київською були коли небудь зірвані зносини через канони першого Собору в Києві. **А якраз між тими канонами є й**

повищий канон, який послужив Арх. Теодоровичу як "причина" і "пояснення," чому він зірвав зносини з Митр. Павловським. Іншими словами, Арх. Теодорович зірвав зносини з Митр. Павловським, і то на власну руку, без жадного рішення собору нашої Церкви, ізза канону, на який він самий згодився ще 1921 року на Соборі в Києві, бо якраз отой канон міститься в комплексі канонів Першого Собору в Києві, де він поміщений як канон перший, пятого розділу (ст. 10, Діянь 1-го Собору в Києві.).

Завважуємо дальше, що коли в статті **п. н. Сучасний ерархичний стан нашої церкви,"** епископ повищим і кількома другими канонами "пояснює", чому то ніби наша церква не може визнати Укр. Авток. Православної Церкви на чолі з Митр. Іваном Павловським, то вже в другій статті друкованій місяць пізнійше такого застереження вже нема. Друга стаття писана в відповідь бувшим жуківцям. В жуківській донесі було сказано: Української Автокефальної Церкви на Україні нема." Відповідь на це єпископа така:**"Твердження це цілковито розходиться з дійсністю. Українська Автокефальна Православна Церква в Україні не перестала існувати... На Україні відроджена Церква Українського народу існує... Однак, Рідна Церква існує... її ще рано ховати. Вона існує в зменшенім виді, замість колишніх 35 епископів, тепер всього вісім. але їх доволі для будучого розросту церкви, коли для того Бог благословить час."**

Ми, вірні Української Православної Церкви в Канаді гнімось дуже з того, що Арх. Теодорович остаточно признав таки, що Українська Автокефальна Православна Церква (і то вважайте: **автокефальна,** а не якась друга церква) там на Україні існує. Перед і по т. зв. семім соборі він говорив і писав інакше. А з ним так само говорила і писала канадійська консисторія, звичайно в одній особі о. Савчука. На самім семім "соборі" головна зброя в руках епископа було його твердження, що на Україні нема вже більше Рідної Церкви. Йому потакувала консисторія і її поклонники. Нині епископ вже пише цілком інакше. Пише так, як писав перед т. зв. семим собором п. Свистун і як ми постійно писали в Рідній Церкві. Цікаво тепер, коли то консисторія також вдариться вже раз в груди і скаже, що стаття писана в Вістнику з 1 вересня 1935 була на скрізь неправдива і що консисторія вічно в тій справі говорила неправду. Цікаво, чи консисторія буде мати на стільки мужности, щоб це признати.

А тепер, шановні читачі, запитайте себе, хто говорив і писав вам все правду про церкву на Україні? Відповідь для вас така само ясна, як і для нас. І ви певне не скажете, що правду писала консисторія.

А тепер, ви, члени і вірні Української Православної Церкви в Канаді, відповіджте ще на одне мале але важне питання: Хто дурив вас в справі Української Церкви на Україні? (Слово "дурив" є слово Консисторії. Перебираємо його з Вістника з 1 вересня 1935.) Чи ми з Брацтва Оборони Рідної Церкви, чи наші противники, консисторія? Ми певні, що ваша відповідь буде одна: що не ми вас дурили.

Ще одно. Чи не час вже й пора застановитись вам, члени і вірні церкви, над тим, що не випадає дальше тим, які вас свідомо дурили, рядити церквою. Час вже, щоб ті особи лишили церкву в спокою. Час вже, щоб ті особи порезигнували з проводу в церкві. Час вже, щоб до проводу церкви дісталися люде, які знають, що в церкві можна воювати тільки правдою, а не крутнею. Час вже, щоб наша консисторія, а головно її всеобіймаючий член о. Савчук, який найбільше довів до теперішного хаосу в нашій церкві, вже раз зрезигнували. Пощо о. Савчуку дальше робити з себе жертву для церкви? Він вже так довго її ніс, що час вже, щоб другий хтось перебрав ту жертву на себе.

І ЦЕ І ТЕ.

Написав о. В. Кудрик статтю в Вістнику п. н. **"Не буду мовчати."** Чи є це яка новина? Ні. Новина буляб, колиб о. Кудрик написав: **"Буду мовчати."** Бо ми всі знаємо, що найбільша слабість о. Кудрика є та, що йому рот ніколи не замикається. Він все вічно говорить, говорить і говорить. Без кінця і без міри... і без застанови. А булоб багато краще, і як для священика статочніще, деколи о. Кудрику таки замовчати.

Бо хто все говорить і говорить і говорить, той не має часу думати. А хто не думає, той звичайно марниці а навіть і дурниці говорить.

Біда з о. Кудриком, що він і в сні говорить. А потім сни толкує. А потім на основі своїх снів статті пише. Йому так багато сниться, що вже не знає, де сон а де дійсність. Деякі люди в сні ходять, і о. Кудрик видно на яві спить. Коли не вірите, прочитайте те, що він тепер пише і порівняйте з тим, що він писав яких 7—10 літ тому.

Дивна річ, що о Кудрик боїться признатися, що він священик, бо все підписується тільки "В. Кудрик" а не о. В. Кудрик. Се мабуть тому, щоб не дуже прикро було о. Маєвському, якого У. Голос і Вістник все титулують тільки "П. Маєвський." Тому ми потитулуємо о. Кудрика, так як він це любить — В. Кудрик, без титулу "отець".

Пише В. Кудрик, що "тринадцятка" з Собору спиняє процес, відтягає його в безконечність...

З собору ніхто нікого не позивав, а запізвала соборну парафію Консисторія. Отже вони повинні (разом з В. Кудриком) приспішувати справу, щоби тих "злочинців" з Собору за крати посадити, щоб не брикали. Пощо В. Кудрик вдає, начеб то соборна громада позивала Консисторію?

Злоститься В. Кудрик на те, що в відозві соборної громади уживається цитатів зі святого Письма. А чому? Тому, що він не може послугуватися в своїй писанині витягами зі святого Письма, бо його "факти" та його "правда" зі святим Письмом не сходяться.

Розписався В. Кудрик про "тринадцятку" — цебто, що при Соборі є тринадцять членів, бо тільки є підписаних під відозвою. **Слава ж Тобі Господи! Ми вже ростемо!** Півтора року тому "консисторіяльні" говорили й писали, що при соборі було тільки три члени, а нині є вже тринадцять.

Значить собор росте навіть в очах "консисторіяльних."

Кажуть В. Кудрикові в Реджайні: — Та ви, отче, написали б до Консисторії, щоб вона якось ту справу без суду загодила, по християнськи. В. Кудрик зірвався зі злости та: — "Хто має писати? Я?! Я маю писати? Таж я сам Консисторія."!

Пише В. Кудрик, що він мовчати не буде, а буде шукати фактів і буде писати. Коли В. Кудрик пошукає за фактами, то колись ми ще може прочитаємо: "Люде добрі! Консисторія позвала соборну громаду, бо та стала в обороні свого священика, якого члени консисторії, головно о. Савчук, хотіли викинути на вулицю.

Я, Василь Кудрик, каюся, що дався за ніс водити о. Савчуку, що замість боронити церкву і невинного священика, я обороняв примхи о. протоєрея, мітрата й адміністратора. Простіть мені добрі люди."—

"Я написав тільки, що в цю хату не змістивби" — хвалився В. Кудрик в Реджайні — "А мені грошей ніхто не збирає, партій не справляють."

Не зашкодить пригадати собі той час, коли то при одній нагоді в Вінніпегу, коли тут гостив В. Кудрик, члени соборної парафії зібрались, щоби звеличати його роботу.

Зійшлася поважна громада, говорили промови, в яких підносили заслуги В. Кудрика. На памятку вручили йому фонтанове перо, щоби, як сказав один з бесідників, він ще більше писав чим досі.

І він пише... Пише, обкидаючи болотом тих людей, які величали його за його писання. Пише проти соборної громади. Тай пишучи всякі нісенітниці, жалується, що його вже не величають, тай грошей йому не збирають.

Не хоче В. Кудрик мовчати! Тай диво, що він так довго мовчав, а він так любить говорити, що здається ніколи не переставби. Видко сам о. Савчук не може ради собі дати в своїх "міркуваннях і відкриттях," та давай кликати о. В. Кудрика на поміч. Тай починає о. В. Кудрик росперізуватись в обороні о. Савчука. Бо ж о. Кудрикови можна хиба це закинути, що він мовчав тоді, як треба було якнайбільше говорити й писати, а саме, коли бачив, куди Церкву затягає наш провід духовний. Але він вважав за відповідне замовчати й піти проти своєї довголітньої праці.

Ніхто йому кредиту не відбирає, що він колись обороняв Церкву, може більше ніж скромно жив, але ніхто не заперечить, що він тепер потакує промахам проводу церковного й бере його гріхи на себе. Колись о. В. Кудрик писав одне, сьогодні пише противне; колись з чужими боровся, нині, коли бачить, що Церкву тягнуть в чуже ярмо, мовчить; колись писав, що Впр. о. Митрополит Василь залишається для нас далі митрополитом, хоч большевики його насильно усунули, тепер пише статті проти митрополита.

Тому просимо Вас, о. Кудрик, не мовчіть, дійсно не мовчіть, а пишіть, та пи-

шіть в такім щирім українськім дусі, як Ви колись писали; пишіть — геть з чужим "покровом," геть з поневоленням віруючого люду, геть з записом майна церковного на консисторію, геть з "славянщиною," геть з старими мертвими формами, геть з усіма тими, хто не хоче йти з духом рідної Української Автокефальної Православної Церкви!

МІРКУВАННЯ О. САВЧУКА.

Розміркувався о. Савчук про мою біографію тай наміркував цілий мішок січки, бо хто хоч трохи зна. воєнні часи, то побачить повну безосновність отих міркувань.

Каже о. Савчук, що закладниками брали тільки старших й видатних людей, вичисляючи цілий ряд визначних Українців зі Львова. А деж було таких визначних людей найти по селах та містечках? Їх там не могло бути, і відтіля брали селян, міщан, купців, учителів і навіть учнів. З мого містечка взяли москалі 23-х закладників, між якими були українці, поляки й жиди ріжного віку й фаху. Мене забрали, як одинокого студента, (бо я через слабу будову тіла не був взятий до війська). А взяли мене власне через те, що я був активним студентом українцем (давав концерти, представлення, відчити і т. п.) Про це може о. Савчук переконатися, бо ще не повмірали ті, що зі мною співпрацювали тоді. Як хоче знати про мою працю теж по війні нехай справиться в Союзі Кооператив в м. Стрию — скільки я рефератів виголосив обіхавши повіт Стрийський, Скільський і Журавенський.

Вступив я до університету св. Володимира в Києві, бо університет був вже в руках української адміністрації (ректором був україн. проф. Сушицький), крім цього університет був в центрі міста й давав мені змогу працювати на своє утримання й учитись. Як що хоче о. Савчук знати, які науки (предмети) побирав я, то нехай зайде до мене; я на щастя маю ще оба лекційні індекси з університету львівського й київського й можу йому показати. Заки міркувати про чиєсь богословське знання, нехай поміркує про своє.

Навіть не подобалось йому, що я мав при виїзді з Києва 300 долярів, вважаючи, що це сума неприпустима для священика не тільки в большевії, а навіть в Канаді. Таж багатьом відомо, що деякі наші священики й доми власні мають і фарми, а цеж певно не сотки, а тисячі вартує (про ощадности грошеві ніхто не знає). Зібрав я триста долярів за продані хатні річи, книжки й ноти, а головно за пяно, за яке взяв 230 дол. А пяно не набуте мною, а власність жени (як придане від родичів). Та й яке низьке міркування, коли навіть й такого чіплятись.

Про пашпорт теж згадує, але "не міркує" від кого я його дістав, бо він бажавби, щоб це було від большевиків, а я як австрійський підданий по місцеві свого уродження мусів старатись у поляків. Цікаво чому то не було "міркувань" про мою працю в Укр. Авт. Правосл. Церкві, а чейже знає о. адміністратор, кілько то я передрукував на гектографі перекладів богослужбових чинів і нот україн. церковних. Про це ні слова?!

Вся ціль о. Савчука пришити мені якесь москофільство, або большевизм, або й полонофільство в старому краю щоб скомпромінувати мене, бо не може нічого закинути моїй праці в Канаді, яку всі бачать й цінять.

Та даремні його нікчемні "міркування," бо запевняю його, що до своїх міркувань не найде ніколи фактів. А що я не сказавби, чи не написавби, він все буде чіплятись, — йому те зле, що я не займавсь політикою, йому певно булоб і те зле, колиб я займавсь політикою, бо сказавби — от бачите, цеж політикан, а може й шпіон.

Та якби я хотів "міркувати" про о. Савчука, то теж найшовби чимало такого, що підсунувби під увагу читачів, але я не такий фантаст до "інтересних відкрить і помічень," як всесвітліша особа о. адміністратора.

о. П. Маєвський.

БОГОСЛУЖЕННЯ НА РАДІО.

Від часу видання останнього числа Р. Ц. з Укр. Прав. Собору св. Покрови у Вінніпеґу вже два рази передано було Службу Божу через радіо, — а саме, 9-го січня і 1 травня ц. р. Оба рази передача була дуже гарна, про що одержано багато листів з признаниям і жертвами на покриття коштів передачі. Богослуження було чути в далекій Алберті (Говп Велей), Онтеріо і Норт Дакоті, в цілій Манітобі й значній частині Саскачевану. З огляду на те, що часопись видається в дуже обмеженому обемі, не можемо передрукувати всіх листів, що так радо витають передачу Служби Б. Для приміру подамо хиба тільки кілька коротких витягів:

Сарто, Ман. — З піднесеним духом і великим побожним захопленням ми слухали Служби Божої служеної Вами і Соборним хором під управою п. В. Свистуна. Нехай Бог благословить Вас.

Драйден, Онт. — Складаєм щиру подяку о. П. Маєвському і також дякуєм п. В. Свистунові і разом всьому хорові Українського Православного Собору за відправу Служби Божої через радіо, котру ми всі Українці слухали з великою радістю.

Ню Градец, Н. Д. — Ми вже чекали з радістю на ту годину і якраз прийшла та година і радість в нас запанувала і в нашім домі, і ми вислухали з нашою родиною і тепер Вам зі щирого серця дякуєм.

Колонсей, Саск. — Дякую Вам усім, ви постаралися передати нам так гарну Службу Божу і Коляди. Подяка диригентови Свистунови і о. П. Маєвському, і дай Боже у Вашім ділі скорого кінця, і щоби Вам вийшло на хосен.

Ля Велі, Онт. — Ваше Богослуження і Коляди через радіо вийшли дуже добре. Дякуєм за все щиро тим, що понесли труд. Ми не годимось із роспорядками консисторії проти Україн. Прав. Собору, і такі як о. Савчук, еп. Іоан, Стечишин і др. втратили свою популярність у нас. Нам дивно, що кілька людей в Консисторії диктують православним Українцям, найсвідомійшим членам укр. народу в Канаді.

Дікінсон, Н. Д. — Ми мали нагоду почути Богослуження у своїй хаті через радіо, яке було для нас великим вражінням, тому що ми вже довший час не чули Богослуження. Церкву маємо та не маємо священника і сумно нам тут жити. Ми не мали нічого веселійшого від того, що ми почули через радіо.

Ґералд, Саск. — Служба Божа і Коляди через радіо, які приніс нам маленький Ісус, були золотим даром Божим для нас, як також всьому Україн. народові. Та Вашої щирої праці і всіх Ваших парафіян, що стоять за рідною церквою, не забуде історія. На многі літа Вам, а всім Вашим перекірникам здоровий розум.

Офер, Ман. — Я є щасливий, що відчинив радіо та почув Вірую, як співали, і я тим тішуся, бо 96 миль тут у пустині не чути слова Божого і тепер прошу, як будете ще коли правити Сл. Б., то прошу повідомити мене.

Йорктон, Саск. — З великою приємністю слухали Богослуження та коляд через радіо ангельський голос о. Маєвського припав до серця, так що здавалось, що ми у Вінніпеґу між Вами. Честь Вам брати і сестри, що вихваляєте Бога через радіо, бо так роблять культурні народи, а не так як о. Савчук носиться зі своїми заборонами, як баба зі ступою.

Мірс, Ман. — Отсим хочу зложити Вам сердечну подяку в кількох словах за Богослуження і за коляди, котрі несли всім нам слухачам в день Рождества Христового велику потіху і розраду душі, а також складаю сердечну подяку о. П. Маєвському, котрий в так тяжких обставинах не жалував труду і відправив Богослуження, як слід. Дуже прикро, що Укр. Голос — наш часопис навіть не чичиркув про Богослуження, бо хотяй якесь непорозуміння є, то часопис повинен дати знати народови про програми через радіо, бо ми на це голодні. Тимчасом замість дати щось звеселого або духовного через радіо, то вони волють ті центи віддати адвокатам, аби мали за що грубі цигари курити.

Жертви наспіли з ріжних колоній й різдвяна збірка дійшла до $181.84. Великодна збірка продовжується й досі надходять жертви. За браком місця, а також з других причин не подаємо спису жертводавців, а кожному, хто надіслав гроші, вислано ресіт і лист з подякою.

Просимо й далі надсилати жертви на покриття коштів радія, щоб Соборна парафія мала змогу й надалі передавати Богослуження через радіо й тим давати молитовне заспокоєння всім, хто з увагою слухає такі передачі.

Слідуючу передачу Богослуження намічується на Покрову, про що буде своєчасне оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

Настоятель Собору всч. о. П. Маєвський зможе виїздити для відправи Богослужень по колоніях в свята, що припадають в днях на тижні. В неділю не зможе виїздити, бо відправа Богослужения мусить відбуватись в Соборі. Отже, коли яка Україн. Правосл. Громада бажає, щоб о. Маєвський відправив в неї Богослуження й дав відчит про значіння рідної церкви, нехай віднесеться листом на його адресу:

Rev. P. Mayewsky, 781 Aberdeen Ave., Winnipeg, Manitoba.

НАЙКРАЩИЙ ВИХІД З ХАОСУ В ЦЕРКВІ

З попередних чисел Р. Ц. читачі довідалися про перегляд судового процесу, в який затягнула церкву консисторія під головуванням о. Савчука. Той процес буде дуже коштовний. Що більше, він може потягнути дуже довго, заки остаточно скінчиться. До тепер в процесі щастя було виключно по стороні запізваній, себто по стороні соборної громади й о. Маєвського, і та сторона вірить, що й остаточно процес вийде по її стороні. Та якби процес остаточно й не скінчився, самий той факт, що в такім процесі можливі ще й апелі, які справу розтягнуть на дуже довгий час, тай самий кошт процесу буде більший ніж кошт не то одного але пятьох надзвичайних соборів, то можна собі представити, що процес в своїх наслідках може бути фатальний для церкви без огляду на те, котра сторона виграє, бо розсварені обі сторони при кінці процесу будуть ще більше розсварені і розкол між ними буде оконечний. Очевидна річ, що ані соборна громада, ані о. Маєвський процесу не зачинали і на них не спадає за процес жадна відвічальність. Ціла відвічальність спадає на консисторію, а головно на її голову о. Савчука й на їх дорадників. Щоб ми там не думали про причину процесу, одно є ясне, що процес зачала консисторія, бо того хотів о. Савчук і так радили йому сталі дорадники консисторії.

Перегляд подій.

Для мене самого розвій подій, по тім як я від імени Братства Оборони Рідної Церкви підписав угоду з консисторією на 27 грудня 1935, є великою несподіванкою. Угоду з консисторією підписав я в добрій і щирій вірі, що непорозуміння буде закінчене раз на все. Я не мав і не маю жадних особистих інтересів в церкві поза ті, які має кождий член церкви, а іменно я хотів і хочу, щоб наша церква була як найсильнійша і згуртувала по можности як найбільше нашого народу в Канаді, як дійсна українська Христова церква. Я виступив сильно й рішучо так проти о. Савчука як і проти епископа, проти першого за неоправдану зміну канонічного становища церкви, проти другого за його намагане підчинення нашої церкви жуківцям і патріярхові. Я вповні свідомий того й вдоволений, що помимо тверджень Вістника, мій виступ вбив підчинення нашої церкви жуківцям і патріярхові. Це признають так самі жуківці як і члени нашої церкви в Америці, котрим якраз мій виступ дав достаточну зброю проти злуки з жуківцями і патріярхом.

Текст порозуміння між Братством Оборони Рід. Ц. і консисторією з 27 грудня 1935 вірно представляє канонічне становище нашої церкви, і здавалося, що по підписанню того порозуміння, а ще більше по американськім соборі в червні 1936, — на якому плян злуки з жуківцями і патріярхом дістав як слід по голові, — не було найменшої причини до дальших непорозумінь. Церква повинна була з подвоєною енергією взятися за роботу і не тільки скріпити ті позиції, які були ослаблені через недавні непорозуміння й боротьбу, але й здобувати нові позиції серед тих, які здавна вже прихильно відносяться до нашої церкви, однак через непорядки внутрі церкви стоять ще з боку.

По моїм побаченню з епископом в Толстой, в липні 1936, я ще більше скріпив себе в думці, що в нас нема найменшої причини на якібудь дальші непорозуміння. Тимчасом події пішли дуже дивним ходом. Ті події переконують мену, понад всякий сумнів, що в нас в церкві не буде так довго ладу й порядку, як довго о. Савчук буде відігравати ту ролю, яку він нині відіграє. Спокій в церкві буде аж тоді і церква зачне дальше розвиватися а не занепадати, так як вона занепадає на наших очах, коли о. Савчук або самий добровільно зрезиґнує, або буде усунений з тих трьох важних позицій, що він їх нині занимає, а іменно голови кносисторії, адміністратора і ректора духового семинаря.

Бо цілком певне, що о. Савчук підписав угоду з Братством нещиро, не думаючи зовсім її перевести в життя. Також певне є те, що моє побачення з епископом в Толстой, через яке всі непорозуміння в церкві були вже усунені, було немиле о. Савчуку і він приневолив епископа до кроків, які довели до "суспензи" о. Маєвського.

Треба зміни в управі церкви.

Наша церква повинна бути соборноправна, — і консисторія хвалиться, що вона така є, — але та "соборноправність" її нині є тільки тінню дійсної соборноправности від останнього т. зв. семого собору, що став оруддєм в руках о. Савчука й його кліки і що на ньому було зроблено найбільш непочесний фреймап. Натім т. з. семім соборі очевидно не могла наступити яка будь зміна в управі церкви. о. Савчук й його кліка лишилася дальше при управі церкви, а властиво о. Савчук на дальше лишився самовладцем, самодержцем в церкві. Він же і заступник епископа і голова консисторії і редактор Вістника і ректор семинаря духовного. Та ще й парохом соборної парафії забажав бути. Тих всіх позицій не може занимати навіть і найбільш здібна і високо кваліфікована людина. о. Савчук може мати і має деякі здібности, але ніхто, хоч би й найкращий приятель о. Савчука не скаже, що він посідає належні здібности а ще більше належні кваліфікації до тих всіх вище вичислених важних позицій, які він забирає. І клопіт в нашій церкві є в головній мірі якраз тому, що о. Савчук не хоче того бачити, що він ніяк не може віддати справедливости тим всім важним позиціям, які він нині займає а ті, які вважають його приятелями або дорадниками, не мають відваги сего йому сказати. Самий о. Савчук так зрісся з тими всіми позиціями і звязаними з ними почестями, що вважає за крайну для себе обиду, коли хтось мав би відвагу натякнути йому, щоб він позбувся принаймі кількох тих позицій, **а лишив собі тільки одну, але таку, до якої він найбільш здібний і до якої він посідає відповідні кваліфікації.** В його очах я став його особистим "ворогом" ще від 1929 року, бо ж тоді я звернув йому був увагу, що він мусить своїми позиціями й титулами поділитися з другими. Але вже тоді о. Савчук дуже зжився з тим, що він є альфа й омеґа в нашій церкві, бо, ніде правди діти, в нашій церкві навіть епископ ніколи не позволив собі відгравати такої ролі, яку постійно приписує собі о. Савчук. Очевидна річ, самий епископ найбільше тому винен, бо він церквою в Канаді завсіди тільки дуже поверховно інтересувався, ограничивши цілу свою епископську діяльність до дуже "урядових" візитацій, які останніми роками зійшли на шабльонову формальність. В той самий час о. Савчук закріпив за собою цілковиту диктатуру в церкві, хоч о. Савчук епископом ніколи не був, і після старих канонів, якими, як він самий каже, наша церква має кермуватись, він ніколи епископом і не може бути.

В нашій церкві вийшла ціла траґедія з того, що при її організванню були самі світські люде, а не було священиків. Ми мусіли тих священиків продукувати на дуже скору руку, даючи їм дуже а дуже обмежене і невистарчаюче теольоґічне образовання. Час від часу ми устроювали семинаріяльні курси, але вони були за короткі, щоб на них наші кандидати на священиків могли здобути вистарчаюче теольоґічне підготовання. Вірилось, що пізніше ті кандидати доповнять своє теольоґічне знання через відповідні курси вже як будуть священиками. Але те ніколи не здійснилося. І якраз отой брак теольоґічного обґрунтовання і вишколення в священиків нашої церкви став причиною тих страшних хитань, яких свідками ми є вже на протязі останних кількох літ.

В чім лихо?

о. Савчука мусимо найбільше винувати, бо він як найбільш відвічальна особа в нашій церкві ту справу не тільки що не поправив, але й багато погіршив. Бо коли на давніших семинаріяльних курсах вчили ще особи, які мали відповідне теольоґічне знання, нині того нема. В нас вчили колись доктори теольоґії, д-р Ґерман і д-р Копачук. Вчив також о. К. Кирстюк, який також мав відповідні теольоґічні кваліфікації, бо був через довший час учителем релігії в жіночім семинарі в Чернівцях. Якже нині мається справа з духовним семинарем? Хто в нім вчить? Нині буцім маємо вже духовний семинар, а не звичайні тільки семинаріяльні курси, але цим ми себе тільки дуримо. В тім духовнім семинарі, який міститься в резиденції о. Савчука, **нема ані одного кваліфікованого професора для теольоґічно-фільософських студій.** В дійсности цілий професорський склад щодо теольоґічних предметів в тім семинарі складається з одної особи о. Савчука, який в одній особі є ректором і професором всіх теольоґічних предметів в тім семинарі. А які кваліфікації має о. Савчук на це? Він має тримісячний семинаріяльний курс, який відбув перед своїм висвяченням під проф. д-р. Ґерманом.

Коли в початках організації церкви на о. Савчука впав гонор стати адміністратором (хоч ним був він вибраний на звичайній нараді в Йорктоні 1922 року **виразно проти рішення попереднього собору**, на якім уряд адміністратора був скасований), то було джентельменське порозуміння, що о. Савчук з часом докінчить свої теольоґічні студії, так щоб нам не дорікали, що на найвищій пози-

ції в нашій церкві в Канаді особа, яка ту позицію занимає, не має навіть тих теольогічних кваліфікацій, які в нинішних часах мусить мати пересічний священик, а не то адміністратор церкви. Пізнійше, коли о. Савчук за моїм особистим старанням приїхав до вінніпеської громади на пароха, між ним і мною було порозуміння, що він використає свій побут в Вінніпегу на покінчення приписаного курсу теольогічних студій, який кваліфікувавби його до степеня "Б.Д." (бечелор оф дівініті). Однак о. Савчук нагоди не використав. Він в тім напрямі нічого незробив. Він не здобув теольогічних кваліфікацій, які приняті як конечні на такі позиції, які він занимає, хоч мав на це всяку нагоду. Але мимо того він ще додатково взяв на себе важливу позицію ректора й одинокого професора всіх теольогічних студій семинаря в Вінніпегу.

Чому наводжу те все? Щоб тільки, як то кажуть, переїхатися по о. Савчуку? Ні. Мені дуже прикро про це писати публично. Але на те звернув я був о. Савчуку увагу так давно ще як 1929 рік, однак за те я став тільки в него його страшним особистим ворогом. Звертав я про це увагу і його близьких дорадників, але вони тільки плечами знизували. Нині публично мушу згадати про це, бо вважаю, що якраз через це зможемо ясніше виснити собі ту прикру ситуацію, в якій опинилася наша церква. Бо становище о. Савчука в справі ректорства в духовнім семинарі кидає ясне світло на багато других справ в церкві.

Отим недоцінюванням важности позиції ректора в семинарі о. Савчук виказує, що недоцінює також важности своїх других позицій. На тих своїх позиціях він повинен мати за своїх дорадників найбільш здібних і теольогічно підготованих священиків. Але якраз факт, що він самий не має достаточного теольогічного образовання, відбився дуже відємно не тільки на нім самім але і на цілій нашій церкві. В нім виробився певного рода "інферіоріти комплекс", який він все відчуває в присутности священиків з більшим теольогічним образованням. В тім якраз є причина, чому він був такий рад позбутися з Канади священиків з більшим теольогічним образованням, і чому він ніяк не згоджувався, щоб до нашої церкви принимати священників з католицької церкви, які мали вище теольогічне образовання, але за те радо приняв кількох священиків з російської місії з дуже маленьким і ограниченим теольогічним образованням.

Це якраз пояснює, чому з Канади забралися в Америку такі священики, як о. К. Кирстюк, о. Кучер, о. Білон і о. Сенета, що остаточно опинився в жуківців. Се також пояснює до великої міри справу оо. Сарматюка й Шумського, які готові були стати священиками в нашій церкві, але яких о. Савчук загнав до жуківців, давши їм до зрозуміння через своїх приятелів в Торонто, що їм навіть нема що слати аплікації для приняття в нашу церкву, бо їх не приймуть. Це також пояснює, чому в 1929 році соборна парафія не могла дістати о. Слюзаря з Монтреалу на пароха в Вінніпегу. Це також пояснює велику нелюбов о. Савчука до о. Маєвського. І це остаточно пояснює, чому о. Савчук вічно дається "вибрати" на адміністратора і голову консисторії і добирає собі як своїх товаришів в Вінніпегу особи, що тільки йому потакують.

Впрочім не тільки в нашій церкві завелася така страшна байдужність щодо кваліфікацій людей на визначнійших позиціях. Не краще стоїть справа і в деяких світських організаціях. От візьмім наші виховавчі інститути. Вже давніше вирішено було, що в тих інституціях ректорами можуть бути тільки одиниці з університеським образованням. Інститути мали стати колегіями і т.д. А до чого дійшло? Дійшло до того, що ректорами тепер є особи, які хоч особисто є люблені і шановані, але які не посідають належних кваліфікацій для своїх урядів. І тому Інститути зійшли тепер на звичайні тільки бурси. А велика з цего є шкода для цілого загалу.

Який є вихід?

Тому не виджу жадного іншого скорого виходу з теперішної церковної кризи, як тільки через добровільну резигнацію або через усунення о. Савчука з тих позицій, які він тепер занимає. Бо поминувши саму справу теольогічних кваліфікацій, треба собі сказати правду в вічи, що відповідність тої або іншої людини на таку чи другу позицію оцінюється також результатами її праці, а ті звичайно виказуються в добрім або злім стані цілої організації. Кождому з нас видно, що наша церковна організація тепер дуже зле стоїть. Гірш не може бути. Люде масово байдужніють, церкву занедбують, не підтримують церкви ні фінансово, ні навіть морально. Священики самі терплять через це матеріяльні злидні. Замість здобувати нові позиції ми тратимо старі, або навіть як їх ще тримаємо, то дуже слабко. Деякі громади є громадами тільки на папері, бо священика мають в себе раз—два рази в році. Священикам платять дуже маленько за їх обслугу. Самі вони, священики, повинні бачити, як багато вони терплять через непорозуміння в церкві. Давніше я домагався скликання надзвичайного собору. Його о. Савчук не хотів скликати. Бо, ніде правди діти, о. Савчук є таки в позиції самодержця. Він як схоче може такий собор скликати, а не схоче, то й не скличе. Він не вважав, що таке скликання було потрібне. Звичайно він оправдувався тим, що собор є річ дуже коштовна. **Але це не перешкодило йому завести церкву в процес, який буде багато коштовнійший як кілька соборів разом.** Історія церкви вчить нас, що в церкві все скликували собори, коли було якесь непорозуміння, в тій цілі щоб ті непорозуміння усунути. А в нас є аж за багато непорозумінь. Чи може не правда? Базікання о. Кудрика і йому подібних людей, що в церкві нема жадного непорозуміння, що незадоволений є тільки один я, є звичайна собі бляга і о. Кудрик добре про це знає. Надзвичайного Собору отже не скликувано та вже й за два роки прийдеться скликати черговий 5-літній собор. Можливо також, що до того часу вже покінчиться процес, який о. Савчук від імені Консисторії зачав. Але чи має ціла церква терпіти роздор через той цілий час? Який вихід з того? Я не бачу іншого виходу, як те, що о. Савчук для добра церкви і свого власного повинен скинути з себе кілька титулів, і лишити собі тільки титул священика, та ще й протоерея, даючи нагоду комусь другому з священиків стати головою Консисторії, бо сталого адміністратора нам таки зовсім не потрібно. Для того о. Савчук повинен як найскорше зрезигнувати з адміністратора, голови консисторії і ректора семинаря. Така резигнація зовсім не відібється на його матеріяльнім положенню, бо він може жити як парох, так само як другі. Він не потребує боятись, що церква підупаде зараз же по його резигнації. А що сталосьби з церквою, якби так о. Савчук виїхав до Америки, Франції або на Україну? Церква в Канаді мусілаб собі якось дати раду. Чи в дійсности в нас нема ані одного священика, що мігби заступити о. Савчука? Вірю, що такі є, а коли їх нема, то вина спадає виключно на о. Савчука, який добирав собі за товаришів-священиків видко тільки таких, які в його очах здатні хиба тільки до сліпого послуху о. адміністратора. А коли таких священиків нема в Канаді, то спровадьмо назад до Канади тих священиків, які через велику любов до них о. Савчука мусіли забратися до Злучених Держав.

Час на зміну в управі.

Якби ми всі про справу не думали, по якій би то стороні ми не стояли, мусимо всі згодитися на одно, а іменно: **час вже на зміну** в нашій церковній управі. В других народів змінюють управи, заряди і людей на відвічальних становищах дуже часто. В других народів люде на відвічальних становищах самі резигнують коли бачать, що під їх керовництвом організація терпить або не розвивається; вони резигнують, аби дати нагоду другим ситуацію поправити.

Отже я пропоную цілком отверто о. Савчуку зрезигнувати. Хоч як він залюблений в своїх титулах, він все таки повинен бачити, що дальше його оставання на тих всіх його позиціях недобре ні для него ні для церкви. Далеко краще для него тепер добровільно зрезигнувати, ніж чекати і може дочекатися такого, що його треба буде усувати. Апелюю до него також тому, бо він все нарікає, що не має сильного здоровля. Коли в него нема сильного здоровля, то йому тяжко сповняти обовязки одної позиції а не то тих всіх позицій, які він занимає. Хай він дасть нагоду церкві знайти дорогу з того хаосу, в який до великої міри він самий її затягнув. Для його заохоти я самий зрезигнувавби, зі всіх своїх офіціяльних позицій в церкві, але я їх не маю. Ще 1929 року я зрезигнував з голови Православного Братства, тому що я вже тоді не міг погодитися на введення о. Савчуком клерикалізму в церкву. Нині церква в хаосі. о. Савчук може не приписувати собі жадної вини в тім хаосі, **але факт є, що той хаос є** і його треба усунути. о. Савчук знає дуже добре, що становище, яке він забрав в канонічній справі, є неправильне і він самий те становище вже заперечив в однім з своїх афідейвітів в теперішнім процесі, і знає також, що й епископ в своїй екзамінації становище заняте о. Савчуком заперечив. Дальше о. Савчук знає, що він самий найбільш є відвічальний за теперішний процес. Він також знає, що в т. з. суспензі о. Маєвського найбільшою причиною був також ніхто інший тільки о. Савчук. І о. Савчук був головним прокуратором проти о. Маєвського на тім нещаснім "суді" над о. Маєвським, який в результаті принизив авторітет не тільки консисторії й

епископа, але й цілої церкви. о. Савчук знає також, що ніхто, тільки він самий найбільше винен за оте нерозумне розпорядження від імені консисторії в справі богослужень на радіо.

І коли о. Савчук зрезигнує, то зрезигнує також і цілий його "кабінет," ціла консисторія, бо другі члени консисторії були цілий час тільки "йес-мен-ами" о. Савчука, бо вони кождий його хочби й найнерозумнійши крок одобрювали. А в такому разі треба буде скликати новий собор церкви і на тім соборі не буде вже можливости на "фрейм-ап" так як це було на т. з. семому соборі, і, дасть Бог, священиків вже не можна буде нікому страшити якимись "конспіраціями," бо саме наш архієпископ є нині бувшими жуківцями поставлений в таку позицію, що вже й самий виступає проти греків і патріярхів і всяких визнань від чужих і всяких єднань з патріярхами. Нині він є таким самим переконаним автокефалістом, як і я самий. Так принайменш виходить зо стать, які наш архієпископ поміщує сего року в органі нашої церкви в Америці, Дніпро.

Священики можуть бути певні, що за автокефалію їм не буде жадного "страху" від архієпископа. А архієпископ навчений жуківцями мабуть вже більше не побоїться взяти участь, коли на це прийде потреба, в висвяті нового епископа на Канаду, який буде помагати йому як архієпископові в управі великої поширеної Автокефальної Церкви на американськім континенті.

Хотівби я вірити, що можна знайти якийсь лекший, менш драстичний вихід з теперішної церковної ситуації. Але дарма! Такого виходу нема. Навчений досвідом бачу тільки той вихід, який я накреслив нині. Боюсь тільки, що о. Савчук, як звичайно, на мою раду не зверне найменшої уваги, а піде за радою своїх близших дорадників, своїх "йесмен-ів." Боюсь, що о. Савчук так зрісся з своїми почестями, і на стільки зжився з тим, що він є дійсний самодержець в нашій церкві, що ніяк він не відважиться зрезигнувати. А що о. Савчук в своїм церковнім самодержавію звик присвоювати собі навіть ті функції, які не-знати навіть чи й епископ в нашій церкві має, (що покаже аж державний суд, іменно право суммаричної суспензи), то я довідався про це доперва кілька тижнів тому, коли о. Т. Д. Волохатюк прислав мені до поміщення в Р. Ц. документи, з **яких виходить, що о. Волохатюка суспендував не архієпископ, але о. Савчук.** А яким правом? Бог хиба знає. Але може цей факт суспензи о. Волохатюка о. Савчуком відкриє очі загалові вірних. Може...? Дай то Боже!

В. Свистун.

ЗА ЩО ВИКЛЮЧИЛИ о. Т. Д. ВОЛОХАТЮКА?

Історія в документах.

Понизче містимо документи переслані нам о. Т. Д. Волохатюком, які вповні вияснюють справу, що була досі цілком неясною для загалу вірних нашої церкви, а іменно: **За що виключила "наша" Консисторія о. Т. Д. Волохатюка зо складу священиків Української Православної Церкви в Канаді?** Наші коментарі подаємо в двох окремих статтях, а то в статті: **"Хто нищить дисціпліну в нашій церкві?"** і в статті **"Запис церковних маєтків на церковну корпорацію."** Даємо тепер слово о. Т. Д. Волохатюкові:

Унієтська громада в Кендіяк, Саск., що оснувалася в 1913 р., попала в гр-кат. корпорацію аж в 1929 р. Противні записові члени довідалися про все аж поверх року пізніше. Через те, що треба було почнати коштовний процес, щоб відібрати назад громадське майно, вони рішили, за порадою місцевого учителя М. Ф. Кушніра, познайомитися з Українською Православною Церквою. Але щоби бути певними, що та Церква не хоче запису церковного майна на корпорацію, постановили запросити на перше Богослуження, на неділю 3-го травня, 1931, самого адміністратора, о.. С. В. Савчука з Вінніпегу. В сій справі написав до нього учитель М. Ф. Кушнір листа 20-го квітня, 1931 р., а 25-го тогож місяця післав ще й телеграму. о. Савчук відповів йому 27-го квітня телеграфічно і листом ч. 2552, що мігби приїхати на Вознесення або прислати о. Запаринюка чи о. Подольського.

Відкладати Богослуження не було порадно. Тож, діставши телеграму від о. Савчука, учитель Кушнір заразже вислав телеграму до мене до Прілейт, Саск. Я приїхав, відправив Богослуження, а також дав реферат про Українську Православну Церкву. На запит у справі запису церковного майна я відповів, що **Українська Православна Церква в Канаді заснувалася виразно на засаді, що майно громади належить виключно до громади.** По сім громада зорганізувалася.

Нова громада постаралася о землю на цвинтар, а тоді листом з 8-го червня, 1931 р., повідомила о. Савчука про перше Богослуження і що громада має вже землю на цвинтар, та запитувала в справі запису майна.

ВІДПОВІДЬ о. САВЧУКА.

Ч. 2288 Вінніпеґ, 16 червня, 1931.
Впов. П. Павло Лесько. Кендіяк, Саск.
Вповажаний Добродію!

Ваш лист з 8 ц.м. отримав. Було дуже приємно довідатися, що в Вас зорганізувалася Українська Православна Громада та що вже й Богослуження мали та о площу під цвинтар постаралися. Най милосердний Господь Бог благословить Ваші труди і най поможе Вам допровадити діло до успішного кінця, на користь громади та цілого Українського Народу.

Для того, щоби Ваша громада стала дійсною частиною Української Православної Церкви в Канаді, вона повинна перейти певні формальности, а іменно в приписаній формі заявити своє бажання прилучитися до Рідної Церкви, після чого Консисторія видасть громаді грамоту, яка буде свідоцтвом такої приналежности. Така просьба від громади має бути виповнена в англійській мові і тому я висилаю форми до нотаря в Гленевон, до якого Ви вдалися в справі контракту на землю, і який написав до нас, запитуючи, як і на кого треба записати цвинтар. Імя того нотаря є Сидней Дж. Джордж. Я сьогодні пишу до нього і пояснюю, що і як Ви маєте зробити та як землю маєте записати. **Земля має бути записана на громаду, бо то її власність,** а майном має завідувати уряд громади, який громада сама собі вибирає. Ми що тільки видали друком Статут Української Православної церкви в Канаді, а в нім є також статут громад. Я посилаю Вам один примірник Статута, щоби Ви познакомилися з ним.

Тому, що Українська Православна Церква в Канаді не має своїх фондів, ані не бере ніякої чужої помочі, всі розходи, які є сполучені з управою Церкви, покривають по можности громади та поодинокі члени, в формі жертв на дієцезальний фонд. Нова громада, яка прилучується до Української Православної Церкви в Канаді, жертвує на дієцезальний фонд і на покриття коштів чартеру і грамоти, яку громада отримує, і покриття коштів надрукування Статуту, суму десять долярів ($10.00). Сю суму громада може прислати разом з просьбою о її приняття або по отриманню від Консисторії своєї грамоти.

Колиб Вам ще що не ясне, так прошу написати, о що ходить, а я дам відповідь. Слава Ісусу Христу!

о. С. В. Савчук,
голова Консисторії.

По другому мойому Богослуженню в Кендіяк, в неділю 28-го червня, коли то відбулося також посвячення цвинтаря, громада повідомила про се Консисторію та вислала до Консисторії копію ухвали про зорганізовання громади, стверджену у нотаря С. Дж. Джорджа з Гленевон, через якого громада отримала форми з Консисторії, а також $10.00 на дієцезальний фонд.

На се відповів о. Савчук громаді таким листом:

Ч. 2373 Вінніпеґ, 8 липня ,1931.
Впов. п. Павло Леськів, Кендіяк, Саск.
Вповажний Добродію!

Посилаю ресіт на $10.00, які Ви прислали для Консисторії від Вашої громади в сполуці з виданням свідоцтва приняття.

З нагоди зорганізування Вашої громади, пересилаю Вам і Вашим членам, в імени Консисторії як найщиріші желання і жичу як найкращого успіху у праці, для добра Рідної Церкви і для слави Божої. Слава Ісусу Христу!

о. С. В. Савчук, Голова Консисторії.

Свідцтво приняття для Вашої громади висилаю нині регістрованою почтою на Ваме імя. Думаю, що нотареві треба буде його злуці з тренсфером, отже передайте його йому. С. В. С.

З листом було залучене отсе:

Свідоцтво Приняття громади Кендіяк до Української Греко-Православної Церкви в Канаді.

По англійськи:

No. 1931-5.

The Ukrainian Greek-Orthodox Church of Canada.

CERTIFICATE OF ADMISSION

This is to certify that Ukrainian Greek Orthodox Mission of St. Michael at Candiac in the province of Saskatchewan is

hereby admitted to and by these presents recognized as part of the Corporation of the Ukrainian Greek-Orthodox Church of Canada being Chapter 98, of the Statutes of the Dominion of Canáda 1929, in pursuance of a resolution passed by the said Ukrainian Greek-Orthodox Mission on the 3rd day of May A.D. 1931, signifying its intention of becoming part of the said Corporation and a certified copy of such resolution being been duly sent to and received by the Consistory of the said Ukrainian Greek-Orthodox Church of Canada on the 6th day of July A.D. 1931.

The said Ukrainian Greek-Orthodox Mission to be wholly part of the said UkrainianGreek-Orthodox Church of Canada, and under the spiritual direction, and jurisdiction thereof and in the immediate spiritual charge of the priest or priests of the Ukrainian Greek-Orthodox Church of Canada, the said priest or priests to conform in all things to the rules of church discipline established by the said Ukrainian Greek-Orthodox Church of Canada, particularly in administration of the sacraments, in preaching the word of God and in rendering such other spiritual assistance to the faithful of the said Mission, as may be necessary, and all the members of the said Mission shall be entitled to all benefits, and be subject to all regulations of the said Ukrainian Greek-Orthodox Church of Canada.

Issued at the City of Winnipeg, in the province of Manitoba, this 8th day of July A.D. 1931, under the seal of the Corporation duly attested by the signatures of the duly authorized offices thereof.

Consistory of the Ukrainian Greek-Orthodox Church of Canada.

Rev. S. W. Sawchuk, President.
M. Stechishin, Ass.-Secretary.
(Seal of Corporation.)

По українськи:

Ч. 1931—5.

Українська Греко-Православна Церква в Канаді.

ПОСВІДКА ПРИНЯТТЯ

Отсим посвідчається, що Українська Греко-Православна Місія св. Михаїла в Кендіяк в провінції Саскачевані є отсим принята і сею грамотою є визнана як **частина Корпорації** Української Греко-Православної Церкви в Канаді, розділ 98 Статутів Домінії Канади, 1929, згідно з ухвалою принятою згаданою Українською Греко-Православною Місією дня 3. місяця травня Р.Б. 1931, якою вона виявила своє бажання стати частиною згаданої Корпорації і копія якої була вислана до Консисторії Української Греко-Православної Церкви в Канаді і була отримана згаданою Консисторією дня 6. місяця липня Р. Б. 1931.

Згадана Українська Греко-Православна Місія стає вповні частиною згаданої Української Греко-Православної Церкви в Канаді під духовною управою і юрисдикцією тоїж і під безпосередним духовим доглядом священика чи священиків Української Греко-Православної Церкви в Канаді, з тим застереженням, що такий священик чи священики мають у всьому придержуватися церковної дисципліни, заведеної згаданою Українською Греко-Православною Церквою в Канаді, головно в виконуванню святих Тайн, у голошенню слова Божого і в подаванню іншої духовної обслуги вірним згаданої Місії згідно з потребами, а всі члени згаданої Місії мають право до всіх користей і підлягають всім правилам згаданої Української Греко-Православної Церкви в Канаді.

Дано в місті Вінніпеґ, в провінції Манітоба, дня 8. місяця липня Р. Б. 1931, і стверджено печаткою Корпорації і під писами управнених урядників тоїж.

Консисторія Української Греко-Православної Церкви в Канаді

о. С. В. Савчук, президент.
М. Стечишин, заст. Секретар.

(Печатка Корпорації.)

Свідоцтво приняття, яке громада отримала від Консисторії, нотар казав дати собі, бо його треба відіслати разом з трансфером до тайтел-офісу, а громаді порадив написати до Консисторії по друге свідоцтво коли хотять мати для себе.

* * *

В серпні, 1931, я звернувся до Консисторії з таким проханням:

Прілейт, Саск., 2. 8. 1931.

До Світлої Консисторії Української Греко-Православної Церкви в Канаді:

Рішення Впрпд. о. Савчука з 26. 8. 1930 поставило мене в округ із 3 парохійок, які мали по 4 Богослуження в році: Прілейт, Ітонія і Кепон. В травні поміг Бог мені зорганізувати парохійку в Кендіяк (на схід від Ріджайни). Та разом з нею маю всього 26 Богослужень в році, з чого Прілейт має 12, і як бачу трудно буде дістати від цих 4 парохійок навіть 400—450 дол. в рік. В додатку місійні місцевости (Гемарука і Келгарі) не в стані повернути навіть коштів подорожі.

Ввиду цього прошу приділити до теперішного мого округа хоч дві парохії зі щомісячною обслугою, щоби я міг вижити та не залишати місійної роботи в згаданих місійних місцевостях.

З братнім привітом
о. Т. Д. Волохатюк.

В додатку мій округ увесь в сухій полосі Саскачевану й Алберти.

о. Т. Д. В.

* * *

Відповідь Консисторії:

Ч. 2447 Вінніпеґ, 15 серпня, 1931.
Всеч. о. Т. Д. Волохатюк,
Прілейт, Саск.
Всечесний Отче!

Ваше прохання, приділити до теперішного Вашого округа хоч дві парохії зі щомісячною обслугою, було розглянене на засіданню Консисторії, яке відбулося в днях 11—14 с. м. На жаль Консисторія не може вволити Вашій просьбі, бо нема таких двох громад, які можнаб приділити до Вашого округа, і тому припоручає Вам занятися більш енергійно організуванням нових громад та піддає гадку, щоб Ви звернули свою увагу на такі місцевости, як Келґарі, Дромгеллер і инші, як рівнож на містечко Бінфейт, Саск., яке лежить від Прілейт в напрямі Кендіяк.

Консисторія Української Греко-Православної Церкви в Канаді,

о. С. В. Савчук, голова.
о. Д. Ф. Стратійчук, секретар.

* * *

Мій лист до Консисторії з 20-го червня 1931.

До Світлої Консисторії Української Греко-Православної Церкви в Канаді.
На руки Впрпд. о. С. В. Савчука.

Отримав я Ваше письмо з 15. ц. м. ч. 2447 і дуже здивувало мене, що не приділено ні одної парохії до такого несамовистарчального округа як мій ані не призначено підмоги, а в додатку припоручено мені організувати громади в Келгарі, Дромгелер та Бінфейт, положені в сухій полосі, та ще й під таку крізу.

Я-ж зазначив, що від громад Прілейт, Ітонія, Кепон і Кендіяк мені трудно дістати 400—450 дол. на утримання (до того ж вже двічі мусів їхати з дружиною і дитиною до лікарів у Саскатуні і на початку жовтня знова треба їхати), отже неможливо вижити лише, не то робити місійні поїздки в далекі місцевости, які не можуть повернути навіть за саму залізницю.

Ось кілька слів для пояснення про місійні місцевости Келгарі, Дромгелер, Гемарука і Бінфейт, де я бував по двічі і рад відвідувати.

З Келгарі пише п. М. Данилович: "Ніхто сим не інтересується а я сам за все відповідати не можу, бо так само і я не роблю а жити якось треба."

З Гемарука пише п. М. Кошман: "Нехай Бог буде свідком нашим, що як не знаходиться і одної шустки у того парафіяна, так ми не годні священика запросити."

В Дромгелер, з копальняними робітниками та ще й большевиками, ще гірше, в додатку не мож дому дістати. Пробував я дістати англікан. церкву, яку діставав о. Олендій. Священик обіцяв повідомити листовно. І пише між иншим:

"I understand that the Ukrainian National Church has not as yet been generally accepted by the other branches of the Greek-Orthodox Church — that the Metropolitan was consecrated by a number of Presbyters and not by a Bishop in the direct line of the Apostolic Succession.

"Hoping you will understand my point of view, and will realize that I am not taking this stand on any personal grounds."

Маючи бути на Кендіяк при кінці ц. м. я хотів знова бути на Бінфейт, тож написав до п. Гр. Купченка та до гол. Нар. Дому.

П. Купченко пише: "Тут посуха. людей годує місто, я би не радив Вам іти сюди, тому що тяжкий час, люде цента не мають, а Вам дорогу треба заплатити."

У відповіді Нар. Дому між иншим таке: " Крім теперішної кризи, слід надмінити, що вигляди на заснування Р. Ц. на Бінфейт дуже потерпіли послідними часами через неоглядну полемічну акцію СУС з УСГ. Жаль, що підготовча праця, яку ми клали під заснований Р. Ц., зістала через неоглядну претенсіональність СУС на довший час спаралізованою. Можливо, що кінці би ще зійшлися, наколиб не редакційна стаття в У. Г. проти УВО. — Вправді Церква тут ні при чому, але як довго СУС має над нею, так би сказати — контролю, так довго вона не буде могла стрястись зі змори, яка лежить на ній наслідком промахів СУС."

Посуха діткнула також, парохійку уже, Кендіяк. Учитель М. Ф. Кушнір пише: "Мені два місяці не платили, то боюсь, що буде таке і з Вами. Крапу нема і декотрі дістають поміч по $20.00 на поживу." А секретар парохії повідомляє, що з причини великої посухи зможуть хиба половину винагороди дати, а це не покриє навіть коштів подорожі.

Так у Кендіяк як і у Бінфейт питали, чи церковний маєток треба записувати на корпорацію. Я заявив, очивидно, що наша Церква громадських маєтків не хоче і вони належать виключно до громади. **Тепер бачу із чартеру і статута, який я отримав від Вас 20. липня, що наша Церква теж вимагає запису на корпорацію як і уніятська.** Отже нова перешкода і гірша від кризи, що все таки колись минеться. (Про цю справу треба писати окремо.)

Ввиду такого положення прошу ще раз, щоби Консисторія приділила до теперішнього мого несамовистарчального округа дві парохії зі щомісячною обслугою, як це я просив у письмі до Консисторії з 2. ц. м., або хоч одну парохію (прм. Ріджайну, через яку я переїзджаю до Кендіяк) і відповідну підмогу, щоб я міг якось вижити та хоч 2-3 рази в рік відвідати згадані висше місійні місцевости.

На Успіння Богородиці, 28. ц. м., їду на Кендіяк, де обіцяють дати тільки половину винагороди, що не покриє навіть коштів подорожі, а що на Бінфейт, де я думав бути в неділю 30 ц. м., нема тепер надії, то прошу Вас позволити мені відправити в неділю 30. ц. м. Богослуження в Ріджайні (в додатку трудно мені дістатися на неділю до Прілейт).

Відповідь в цій останній справі прошу вислати найпізніше 25. ц. м. на c/o Mr. M. F. Kushnir, Candiac, Sask.

З братнім привітом
о. Т. Д. Волохатюк.

* * *

Відповідь Консисторії:

Сл. Іс. Хр. Вінніпеґ, 15 вересня, 1931.
Ч. 2555
Всеч. о. Т. Д. Волохатюк,
Прілейт, Саск.
Всечесний Отче!

Ваш лист з 20 м.м. був відчитаний на засіданню Консисторії дня 10 с.м.

Ваше прохання, приділити до теперішного Вашого округа дві парохії зі щомісячною обслугою, не може бути узгляднене, бо, як Вас вже повідомлено, таких двох парохій нема. Що-ж до Ріджайни, то вона належить до округа, який без неї не годен удержатися і його требаб хіба розвязати. Отже коли Ви не годні вдержатися на теперішньому Вашому окрузі, то його прийдеться розвязати, а поодинокі громади поприділювати до інших округів.

Що до листа від англійського священика з Калгарі в справі каноничности, то Ви повинні були про се до Консисторії скорше написати, подаючи його імя і адресу (чого Ви і тепер не зробили). Англікане відпускають нам церкви, де тільки сього треба, а навіть багато помогли нам в справі чартеру на провінцію Квебек, отже звідки такі інформації згаданий священик міг дістати, ми не знаємо, але одно певно, що його дуже легко переконати, що він помиляється. Просимо подати нам його адресу.

Консисторія звертає Вам увагу, що Ви зовсім мильно толкуєте статут УГПЦ в Канаді відносно запису майна, бо нігде в статуті нема сказано, що майно мусить бути записане на корпорацію. Доказом сего може послужити факт, що церковне майно в Кендіяк записане на громаду.

Консисторія Української Греко-Православної Церкви в Канаді
о. С. В. Савчук, голова,
Мир. Стечишин, Заст. Секр.

* * *

Мій лист до Консисторії з 23 вересня 1931

Прілейт, Саск., 23. вересня, 1931.

До Світлої Консисторії Української Греко-Православної Церкви в Канаді:

Письмо Консисторії з 15 ц.м. ч. 2555, яке отримав я у відповідь на мій лист ще з 20. м.м., здивувало мене ще більше чим письмо з 15 серпня.

Пощо було творити без порозуміння з громадами несамовистарчальний округ, що не в силі утримати священика, а тепер розвязувати його — замісць скріпити його відповідно організованими громадами, як о це просив я, а також домагалися громади?!

Справедливість вимагає, щоб Консисторія, коли не може помагати несамовистарчальним округам, творила тільки самовистарчальні, отже ділила округи так, щоб кожен священик мав забезпечене утримання та міг попри те провадити місійну працю. Чомуж мають бути округи нераз по 10—12 громад і округи із 3—4 громадок?!

Чи в околицях Канора-Йорктон-Шіго немає досить громад для удержання тамошніх 3 священиків — без Ріджайни?! І чи з округа Ст. Джуліен не можна взяти одної громади, коли ще в 1930 малося там утворити округ для о. Берика?!

Приходиться при цій нагоді зазначити, що трактування Консисторією протестів громад Прілейт та Ітонія зробило на ці громади дуже немиле враження, а вже найгірше дивна відповідь Консисторії на домагання цих громад скріпити двома організованими громадами їхній несамо вистарчальний округ, утворений без порозуміння з ними.

Імя й адреса англіканського священика з Дромгелер (не Калгарі) такі:
Rev. H. E. Scallon, M.A., Box 644.

Прошу прислати мені копію листа, який писатимете до нього. В прилозі посилаю копію його листа до мене.

Що до запису церковних маєтків на корпорацію, то я розумів це (як зазначую в листі з 20.8.) не з самого статута тільки але й з чартеру. Іменно, що церковні маєтки громад, які стали "частиною Корпорації," є в дійсности маєтком Корпорації.

До тогож ні у чартері ні у статуті нема забезпечення, що **"церковний маєток є власністю громади і має бути заінкорпорований на громаду,"** як це стоїть у "Начерку Статута Укр. Прав. Громад в Канаді" § 6., який після тогож начерку не може бути змінений.

На основі того § я завжди відповідав людям (між тим ц. р. у Бінфейт і Кендіяк), що наша Церква маєтків церковних громад не хоче і майно церковної громади належить виключно до громади.

Люде із наших громад знають зі Соборів і з "Вісника," що церковне майно громади має належати виключно до громади та що в чартері це мало бути зазначено.

Тепер же ні в чартері ні в статуті цього забезпечення немає. Що більше § 56 статута говорить про можливість підчинення громади назначеним Консисторією тростісам.

Не дивно отже, що я, як і другі священики, розумію, що маєток громади, яка стала частиною Корпорації нашої Церкви, є в дійсности маєтком Корпорації, так само як це воно є і в уніятській Церкві. Не інакше розуміє справу і п. В. Свистун — правник.

Через те писав я у письмі з 20.8., що попри крізу, яка минеться колись, та попри полеміку СУС в "Укр. Голосі" проти УСГ та проти УВО (що пошкодило так дуже зорганізованню укр. прав. громади у Бінфейт) справа Корпорації нова перешкода і гірша чим інші.

Колиж мимо цього всього церковні маєтки громад — по думці Консисторії — належать таки виключно до громад, цебто є їх виключною власністю, то я рад буду дістати грунтовне пояснення в цій справі. А може краще іще буде, вияснити цю справу у "Вістнику."

Ввиду цього, що зима вже близько, прошу ще раз, в імя справедливости, приділити до мого несамовистарчального округа дві організовані громади зі щомісячною обслугою.

Прошу о як найскоршу відповідь.

З братнім поздоровленням
о. Т. Д. Волохатюк.

Жадної відповіді я не мав від Консисторії поверх два місяці і врешті знову написав лист до Консисторії 10. грудня, 1931. Але тимчасом громада Кендіяк переконалася, що стаючи "частиною Корпорації Української Греко-Православної Церкви в Канаді" вона не може записати церковного майна на себе. В жовтні, 1931, я мав нагоду познайомитися з листом нотаря кендіякської громади в сій справі.

Лист нотаря С. Дж. Джорджа, Ґленевон, Саск. до Української Греко-Православної Громади св. Михаїла в Кендіяк, Саск., в справі запису церковного майна:

Sidney J. George,
Notary Public
Glenavon, Sask., September 14th, 1931.

Paul Lesko, Esq.
Candiac, Sask.
Dear Sir:-

Re: Ukrainian Greek-Orthodox Mission of St. Michael, Candiac, Sask.

I obtained the transfer of the land from Sam Mitchell and forwarded it to the Land Title office at Moosomin.

The Land Title Office refuses to register it in the name of your Mission. Rev. Sawchuk advised me in a former letter that it was legal for the Mission to have their property in their own name, but the **Registrar states that the Incorporation of the Church by the Dominion Act calls for all property to be in the name of the head church, that the local mission is not authorized to hold property.** I have written to Father Sawchuk, Winnipeg, asking him, if any other missions in Western Canada have the property in their own names.

Yours truly
S. J. George.

---

8. жовтня, 1931, відповідав я Кендіяк і з тієї нагоди заряд зійшовся на надзвичайне засідання в справі запису церковної землі, якої на основі повідомлення тайтел-офісу не можна в Українській

Греко-Православній Церкві в Канаді записати на громаду. В додатку нотар повідомив голову громади, п. Федора Шеляка, який був якраз тієї днини в нього, про ще одну річ: На запит, чи є які громади Української Греко-Православної Церкви в Канаді на заході, які мають землю записану на себе, о. Савчук відписав йому, що коли трудно йому перевести справу, то нехай пришле земельні документи громади до Вінніпегу, а адвокати Консисторії справу переведуть. На тому засіданню прийшлося мені вислухати докорів, про які згадую в листі до Консисторії з 10. грудня, 1931.

Про дальший хід справи повідомляв о. Волохатюка п. Павло Леськів, секретар громади, в листі з 2. листопада так: "Справа ще не перейшла, бо ми зараз на другий день були в нотаря і грамоту відобрали а він чекає на лист від адвоката з Вінніпегу, якщо там схотять запису, то він нас повідомить і запис зробить на трости."

* * *

Мій лист до Консисторії з 10. грудня 1931.

Прілейт, Саск., 10 грудня, 1931.
До Світлої Консисторії Української Греко-Православної Церкви в Канаді:

Повідомляю, що досі не отримав я відповіді від Консисторії на моє письмо ще із 23. вересня ц. р. у справі скріплення прілейтського округа задля самовистарчальности; письма Консисторії до англіканського священика H. E. Scallon, M.A., у Drumheller, що копію його листа до мене я залучив і його відповіді; та у справі запису маєтків церковних громад на Корпорацію.

В останній справі приходиться мені додати, що громада Кендіяк, повідомлена своїм нотарем, який дістав листа від реґістрара в Мусомин, **що на основі посвідки прийняття громади до Укр. Гр.-Прав. Церкви в Канаді, неможливо записати землі на громаду а тільки на Корпорацію:** "The Incorporation of the Church by the Dominion Act calls for all property to be in the name of the head church, the local Mission is not authorized to hold property."

Звідсіля велике обурення, що голова Консисторії Впрпд. о. С. В. Савчук, на запит у справі інтабуляції цвинтаря, відповів у письмі з 16. 6. ц. р. ч. 2288, що "земля має бути записана на громаду, бо то її власність" (так стоїть чорне на білім). Сказали мені прямо: "Пощо Консисторія мала дурити нас, коли затягає маєток громади на Корпорацію так само, як католики, від яких ми через таке полу втяли?!"

Зрозуміло, що почути таке не тільки до приємности не належало, а ще й соромно мусіло бути за провід (який і мені, на заввагу про шкідливий вплив запису церковних маєтків на корпорацію, зазначив був за підписом голови і заст. секретаря "факт, що церковне майно в Кендіян записане на громаду" — в ч. 2555 з 15. 9. ц. р.).

Прошу о скору відповідь.
З братнім поздоровленням,
о. Т. Д. Волохатюк.

На сей лист Консисторія вже відповіла, і то довгим листом, а також написала сим разом і до громади, залучуючи копію листа до о. Волохатюка.

* * *

ВІДПОВІДЬ КОНСИСТОРІЇ.

Ч. 2850. Вінніпеґ, 18 грудня, 1931.
Всеч. о. Т. Д. Волохатюк,
Прілейт, Саск.
Всечесний Отче!

В справі запису церковного майна.

Чартер Української Греко-Православної Церкви в Канаді не ухвалила ані сама Консисторія, ані епископ — тільки ціла Церква устами Собору, представниками парафій.

Ціллю тих, які чартер приговляли, було віддати контролю церковного майна в руки його власників, себто громад, і то з тим, щоби на контрактах фіґурували імена поодиноких громад. Ані Консисторія як така, ані ніхто з її членів не мав причини підозрівати, що сього після чартеру не можна зробити. Тому то голова Консисторії і писав до громади в Кендіяк, що майно їх громади має бути записане на імя їх громади. Писав він се також і до їх нотаря, про що сам нотар може посвідчити, показуючи листа, який о. Савчук йому написав у відповідь на його запит, на чиє імя виробити контракт. Та не тільки до громади в Кендіяк так писалося, а до кождої нової громади, яких сього літа зорґанізувалось девять. Писалось так не тому, щоби людей обманювати, як Ви інсинуєте, а тому, що так вірилось. Колиж нотар громади в Кендіяк повідомив нас, що земельний уряд в Мусомин відмовився контракт зареґіструвати на тій підставі, що він має бути вироблений на імя цілої Церкви, а не громади, тоді ми вдалися за порадою до адвокатів, все таки думаючи, що земельний уряд в Мусомин помиляється, тим більше, що від прочих новозорганізованих громад, ані від їх нотарів ми і досі не отримали ніякої скарги. Адвокати покищо ясної думки в сій справі ще не мають, але хиляться до того, що справді після вимоги чартеру контракт має бути вироблений на імя цілої Церкви. Щоби остаточно переконатися, чи се правда, ми постановили зробити спробу в других двох провінціях, — в Манітобі і Алберті, — чи земельні уряди приймуть контракти на імя громад. Та нім се станеться, ми постановили, хочби тільки для цілей сього листа, **погодитися з тим, що чартер справді не таким вийшов, як було на цілі.**

Що таке могло статися, зовсім не повинно будь кого дивувати, бо подібні випадки часто лучаються. І то не тільки зі звичайними організаціями, а навіть з державними законами. Не раз буває, що парлямент ухвалить якийсь закон по довгих нарадах і дискусіях, а опісля покажеться, що закон не можна увести в життя, бо він противиться якимсь другим законам, про які парлямент забув, коли його ухвалював. Буває також і таке, що парлямент ухвалить закон, а суд опісля мусить той закон розбирати і дати свій осуд, чи він є правосильний, чи ні, і часто лучається, що суд дасть вирок проти такого закону, в наслідок чого слідуючий парлямент мусить його поправляти. Пару років тому, коли манітобський парлямент ухвалював закон відносно напитків, стався такий припадок: Десь в половині сесії закон ухвалили, а послідного чи передпослідного дня сесії вже мусіли вносити до нього поправки (емендментс) помимо того, що сам закон мав ввійти в силу аж 6 місяців пізнійше, а се тому, бо показалось, що таким, як він був ухвалений в первісній формі, його не можна було увести в життя. І колиб було сталося, що булиб не завважали слабого місця ново-ухваленого закону і сесія булаб розійшлася, то нема сумніву, що булиб мусіли скликати надзвичайну сесію парляменту тільки на те, щоби згаданий закон поправити. А закон сей приготовляло само правительство, яке може наняти і нанимає найкращих адвокатів. **Отже не диво, що і в нас з чартером зайшла така похибка.**

А тепер пригляньмось, на скільки теперішні вимоги чартеру змінюють стан річей. Ви помилково кажете, що між нашим чартером і католицькою еписк. корпорацією нема ріжниці, тоді, коли та ріжниця така, як небо від землі. А вона полягає ось в чому: Католицьку корпорацію становить **особа епископа,** — зважте добре, — **одна особа епископа.** А нашу корпорацію становлять **церковні громади, отже ціла Церква.** В католиків власником церковного майна є епископ і тільки епископ. Він це майно може задовжити чи продати, церкву може замкнути, уряд усунути. Одним словом — він властитель!

Хто-ж являється властителем після теперішних вимог нашого чартеру? Не Консисторія, бо вона тільки виконавче тіло, виконавчий орган, вона, можна сказати, є тільки слугою Церкви. Не епископ, ані адміністратор, бо чартер виразно дає Церкві право їх вибирати і усувати, — а колиб вони були власниками Церкви, так, як в католиків, то сього не моглоб бути. Отже хто є власником майна церковного? Ціла Церква! А хто, після вимог чартеру, становить Церкву? Громади. Отже хто є властителем майна? Ясно, що тільки громади. Отже чи не бачите, яка є велика ріжниця між католицькою корпорацією і нашою?

Правда, Ви можете поставити таке питання: Чи годна церковна громада відірватися від Української Православної Церкви і перейти до якої другої церкви, забираючи з собою своє майно? На се скажемо, що ні, не годна. Але не якраз тому, що наш чартер на се не позволяє, а тому, що взагалі **державний закон говорить, що церква має остати такою, якою була зорганізована і побудована.** Те саме відноситься і до світських організацій. На сій підставі ми програли процес за церкву в Толстой, Ман. Суд признав, що раз та церква була побудована як греко-католицька, то такою вона і має остати на всі часи, без згляду на те, що її члени перейшли до Української Греко-Православної Церкви. А ще цікавіший випадок стався в нашій громаді на Вайті, також в Манітобі. Кількох членів за щось там загнівалися на громаду, купили собі кавалок землі на цвинтар і в контракті зазначили, що цвинтар має бути інтерденомінаціональний (!) себто, що ріжного віроісповідання люде можуть на нім ховатися. Пару тижнів пізнійше всі сі згадані члени перепросилися з громадою, вернули до церкви і задумали зробити своїй громаді дарунок з купленої землі на цвинтар. Громада дарунок приняла і попросила, щоби цвинтар посвятити. Консисторія заявила, що цвинтар буде посвячений тоді, коли земля буде переписана на громаду. Обі сторони і на се погодилися, але яке було здивування всіх, коли в земельнім уряді їм заявили, що цвинтаря не можна переписати на православну громаду, бо він зареґістрований, записаний, як інтерденомінаціональний (!) і таким має остати, хоч його властителі і погоджуються на те, щоби його записати на православну громаду. Отже колиб кендіякська чи яка друга громада хотіла відорватися від Української Православної Церкви, то вона з собою майна забрати не годна прямо тому, **що на се не позволяє державний закон.**

Дехто вважає, що свобода посідання церковного майна не може піти вже дальше, як у протестантів. Як там справа стоїть, нехай послужить отсей примір. Православні Буковинці в Вінніпегу купили церковний будинок "МекДуґалд Чорч," який лишився майже без парафіян і не міг більше удержуватися. Аби сей будинок переписати на нових власників, треба було еґрімент післати до Торонта до головної управи Злученої Церкви Канади (Юнайтед Чорч оф Кенада) до. добрення. Инакше продажа булаб не важна.

Але все таки людям може бути тяжко зрозуміти, що їм навіть з теперішним чартером не грозить ніяка небезпека, **і тому треба буде подбати про відповідну зміну чартеру.** Сего скоро зробити не можна, бо на се потрібні великі кошти, як рівнож се може ухвалити тільки Собор, себто те правляче тіло, яке чартер ухвалило. Також треба буде почекати бодай пару років, може знайдуться часом ще деякі зміни, на потребу яких вкаже нам само життя, так, щоби поправити чартер як найліпше. І тому наші адвокати студіюють тепер земельні закони кождої провінції і стараються знайти спосіб, в який громади булиб забезпечені в видимий для них спосіб. Такий спосіб навіть тепер є і ніхто не буде мати нічого проти того, коли **приміром громада в Кендіяк використає його. Вона, приміром, може наложити на своє майно, яке буде записане в земельнім уряді на Церкву, "кейвієт" і се додатково і цілковито забезпечить її права до майна.** Однак повторяємо, що ми не передбачуємо ніякого лиха, яке моглоб для громади вийти з теперішних вимог чартеру, треба тільки, щоби люде його зрозуміли, а що більше — треба розібрати його без упередження та на підсувати людям інсинуацій.

Копію сього листа посилаємо громаді в Кендіяк тому, що вона в сій справі прямо заінтересована.

Консисторія Української Греко- Православної Церкви в Канаді
о. С. В. Савчук, Голова.
————, Заст. Секретаря.

* * * *

Лист Консисторії до Громади в Кендіяк:

Ч. 2861 Вінніпеґ, 19 грудня, 1931.
Сл. Іс. Хр.
До Хвального Уряду
Укр. Прав. Громади,
Кендіяк, Саск.
на руки п. Павла Леська.
Хвальний Уряде!

В прилозі посилаємо копію листа Консисторії до о. Волохатюка в справі запису церковного майна. Тому, що в листі до о. Волохатюка справа є представлена досить обширно і ясно, уважаємо, що булоб злишним будь що до нього додавати. Можемо Вас тільки запевнити, що помимо того, що в земельнім уряді домагаються, щоби на контракті фіґурувало імя цілої Церкви, а не громади, права громади до її майна є цілковито забезпечені так вимогами самого чартеру, як рівнож ухвалами соборів, отже громада не має найменшої причини на будь які побоювання. Впрочім, для забезпеки, а властиво для самого задоволення можете зробити так, як стоїть при кінці листа до о. Волохатюка, хоч можемо Вас запевнити, що і се не потрібно.

Пишемо нині до Вашого нотаря і радимо виконати бажання земельного уряду. Згадуємо йому також про сей лист до Вас.

Консисторія Української Греко-Православної Церкви в Канаді,
о. С. В. Савчук, Голова,
Мир. Стечишин, Заст. Секретаря.

Увага: Копія ч. 2850 для громади Кендіяк підписана і головою і заст. секретаря.

* * * *

Лист нотаря.

Нотар громади, п. Сидні Дж. Джордж з Гленевон, Саск, лист з порадою Консисторії отримав, і написав до громади так:

Glenavon, Sask., Dec. 21st, 1931.
Paul Lesko, Esq.,
Candiac, Saskatchewan.
Dear Sir:-

I have received a letter from Rev. S. W. Sawchuck, Winnipeg, in which he states that the property will have to be placed in the name of the Church instead of the Mission.

I am doing nothing about it until I hear from you.
Yours truly,
S. J. George.

Громада рішила потім на Загальних Зборах землі на корпорацію не записувати. Аж коли Консисторія "виключила" мене, ґромаді стало страшно стратити ласку в неї і вона здобулася на довіря адміністраторові, який у жовтні, 1931, пробував дістати від її нотаря її земельні документи, та повірила йому, що о. Волохатюк громаду "тягне кудась інше."

* * *

Мій лист до о. Савчука з 9. липня, 1932.

Прілейт, Саск., 9. 7. 1932.
Впреподобний Отче Протоєрею!

В обіжнику про ґруп. асекурацію подаєте, що на відновлення її я зложив досі $3.00. В дійсности я вислав 19. 10. 1931 $9.00, отже суму, яку подаєте на квітзі ч. 1135.

Чому висилаєте мені пригадки про дієц. податок, коли знаєте не від нині моє матеріяльне положення у створеному Вами для мене окрузі?!

Бачу, що Ви не могли (!) минувшого літа прилучити до мого округа парохії Ріджайна, щоб не розвязувати йорктонського, а навіть готові були (!) розвязати мій округ та поприділювати парохії до інших округів. Але в місяць чи два могли відірвати Ріджайну для о. Подольського, а цієї весни таки відірвали її для о. Лещишина, не розвязуючи йорктонського округа.

Довідуюсь про Ваше рішення "не дамо о. Волохатюкові парохій." Розумію Ваші старання і бажання супроти мене не від нині, та Ви теж повинні розуміти, що годі священикові тягнути громади до Корпорації, коли вилишено у чартері незмінну засаду, на основі якої громади приєднувалось, що майно громади належить виключно до неї самої.

Вістник і листи прошу висилати від тепер на П. О. Сван Плейн, Саск.
З братнім поздоровленням
о. Т. Л. Волохатюк.

П. С. Ви досі не повідомили мене, чи вже і з яким успіхом закінчилась Ваша переписка з англіканським священиком у Дромгелер, Алта., в справі винайму церкви на Богослуження.
о. Т. Д. В.

* * *

"СУСПЕНЗА."

Повідомлення про "суспензу".

Ч. 3617 Вінніпеґ, 12 серпня, 1932.
Всеоч. о. Т. Д. Волохатюк,
Сван Плейн, Саск.
Всечесний Отче!

Консисторія Української Греко-Православної Церкви в Канаді отримала від деяких людей в Норквей і Сван Плейн, Саск., жалобу проти Вас за те, що Ви провадите в Сван Плейн, Саск., ворожу аґітацію проти Української Греко-Православної Церкви, її Проводу як і проти світських інституцій та організацій, які Українську Греко-Православну Церкву в Канаді піддержують.

Жалоба, зроблена відвічальними людьми, є на стільки серіозна, — головно, коли глядіти на ню в злуці з відомостями, які Консисторія діставала про Вашу діяльність в Прілейт та взагалі в тих місцевостях, в котрих Ви минувших кілька років працювали як український греко-православний священик, — що Консисторія, на своїм засіданню дня 11 серпня, 1932, постановила піддати Вашу діяльність розгляненню Церковною Судовою Комісією, рекомендуючи при тому, щоби Церковна Судова Комісія розглянула сю справу в часі сьогорічної Конференції. Поки Церковна Судова Комісія не розгляне справи, Вам забороняється правити Богослуження та взагалі виконувати обовязки українського греко-православного священика.

о. С. В. Савчук,
Адміністратор Української Греко-Православної Церкви в Канаді.

* * *

Покликання на "переслухання"

Едмонтон, Алта., 16-го серпня 1932.
Всечесний о. Т. Д. Волохатюк,
Сван Плейн, Саск.

Всечесний Отче!

Отсим повідомляється Вас, що Консисторія У. П. Церкви в Канаді передала Вашу справу на руки Церковної Судової Комісії, яка має розглянути Вашу діяльність як священика.

В імени згаданої Комісії закликаю Вас на переслухання що відбудеться дня 24-го с.м. о 10-ій годині рано в салі Інст. ім. П. Могили в Саскатуні.

За Судову Комісію,
о. П. Самець.

* * *

Повідомлення про "суспензу", повідомлення про конференцію 23—25 серпня, 1932, і покликання на "переслухання" отримав я 24. серпня вечером, повернувши з місійної поїздки.

* * *

Оголошення "суспензи" у Вістнику з 1. вересня, 1932.

Урядові Вісти.

Суспенза.

Подається до відома усім парафіям і членам Української Греко-Православної Церкви, що свящ. Т. Д. Волохатюк, послідними часами парох в Прілейт, Саск., є тепер суспендований і йому заборонено виконувати священодійства.

Прот. С. В. Савчук,
адміністратор і голова Консисторії.

Суд був, очивидно, позаочний, бо мені бути на ньому неможливо було. Ніякого повідомлення, як він відбувся, я не отримав.

Не почуваючися зовсім до вини, а навпаки розуміючи, що сповнив свій обовязок супроти Церкви, обороняючи громади перед інкорпорацією, яка противилася одній з основних засад, на яких організувалася Церква, іменно, що маєток громади має належати виключно до громади, я уважав "суспензу" безправною карою (карою, бо Консисторія утримання священикові не дає, а не виконуючи священичих обовязків священик тим самим не заробляє на життя), і тим більше безправним позаочний суд, з якого в додатку навіть не подано мені звідомлення.

В листопаді дійшло до мене, я був тоді в місійній поїзці, — "виключення" з 15. жовтня.

* * *

Повідомлення про "виключення."

Ч. 4816. Вінніпеґ, 15 жовтня, 1932.
Всеч. о. Т. Д. Волохатюк,
Сван Плейн, Саск.

Всечесний Отче!

Отсим повідомляється Вас, що Ви зістали виключені зі складу духівництва Української Греко-Православної Церкви в Канаді, і як такий не можете дальше виконувати обовязків священика згаданої Церкви. Ваше виключення входить в силу нинішнього дня, — 15 жовтня, 1932, — і наступило в наслідок переведення над Вами Церковного Суду згідно з Статутом Української Греко-Православної Церкви в Канаді.

Консисторія Української Греко-Православної Церкви в Канаді,
о. С. В. Савчук, Голова,
Мир. Стечишин, Заст. Секр.
(Печатка.)

* * *

Оголошення "виключення" у Вістнику з 15. жовтня, 1932.

Урядові Повідомлення.

Повідомляється всіх заінтересованих, що о. Т. Д. Волохатюк зістав виключений зі складу духівництва Української Греко-Православної Церкви в Канаді, і як такий не може далі виконувати обовязків священика згаданої Церкви. Виключення о. Волохатюка увійшло в силу дня 15 жовтня, 1932, і наступило в наслідок переведення над ним Церковного Суду згідно з Статутом Української Греко-Прав. Церкви в Канаді.

Дано в Вінніпеґу, дня 20-го жовтня, Р. Б. 1932.

Консисторія Української Греко-Православної Церкви в Канаді,
Прот. С. В. Савчук, голова.

* * *

Для порівнання з "урядовим" повідомленням та оголошенням "виключення" подам слідуючий лист:

Лист Консисторії до п. Василя Гуменного в Ітонія, Саск., з 9 грудня, 1932.

Ч. 4902. Вінніпеґ, 9 грудня, 1932.
Сл. Іс. Хр.
Впов. п. Василь Гуменний,
Ітонія, Саск.

Для Укр. Прав. Громади.

Вповажаний Пане!

Отсим повідомляємо Вас, що бувший український православний священик Т. Д. Волохатюк зістав виключений зі складу духівництва Української Православної Церкви і як такий не може більше виконувати обовязків священика.

Виключення д. Волохатюка увійшло в силу дня 15 жовтня, 1932, і сталось в наслідок переведення над ним Церковного Суду, згідно зі Статутом Української Греко-Православної Церкви в Канаді. Його виключено за ту шкідливу роботу, яку він провадив через довший час так проти самої Української Православної Церкви і її Проводу, **як рівнож проти тих українських світських організацій та інституцій, які Українську Православну Церкву піддержують.**

Про виключення д. Волохатюка було проголошено в "Вістнику," органі Української Греко-Православної Церкви в Канаді. Таке проголошення зобовязує кожду українську православну громаду отже і Вашу.

До Консисторії доходять відомости, що д. Волохатюк дальше відправляє Богослуження і каже, що він суспензи не приняв і тому може дальше священодійствувати. Таке говорення, се звичайна крутня, бо так суспенза, як і виключення священика входить в силу незалежно від того, чи дотичний священик годиться на те, чи ні. Так само і д. Волохатюк не є більше українським православним священиком і не може обслугувати українські православні громади без згляду на те, чи він погоджується з сим, чи ні.

Що відноситься до духовної обслуги Вашої громади на будуче, то просимо повідомити Консисторію, кілько разів до року Ваша громада бажає мати Богослуження і на яких услівях що до винагородження священика, а Консисторія поробить заходи, щоби призначити Вам пароха яко мога найскорше.

Консисторія Української Греко-Православної Церкви в Канаді,
о. С. В. Савчук, голова,
Мир. Стечишин, заст. секр.

* * *

А ось іще кілька прикладів "дипльоматичного хисту" адміністратора.

Обіжник до священиків з 17. листопада 1930.

(Собор відбувся 25—27 листопада 1930)
Ч. 1872-1889. Вінніпеґ, 17 листопада 1930.

Всечесний Отче!

Коли яка з Ваших громад ніяк не годна вислати на Собор свого делеґата, то най або уповажнить делеґата з сусідної громади заступати її, або — і се краще — най напише на Собор лист, бажаючи Соборові успіху та заявляючи свою згоду на все, що Собор вирішить та врадить. Такий лист можете написати Ви Сами і дати урядові, щоби підписав. Піддаю се тому, бо може уряд не буде знати, що і як написати.

До побачення на Соборі!

Прот. С. В. Савчук.

Листи з такою згодою прислало дві громади: 1. Шіго, Саск.; 2. Брендон, Ман. На Соборі було 10 (з 22) священиків і 20 делеґатів, які заступали 19 громад (Звіт з VI. Собору, Вістник 2 1931). Не диво, бо се була вже зима, так що їхати автом було неможливо, і в Йорктоні нема бурси, деб делеґати могли приміститися, як у Саскатуні в літну пору. Розуміється, що Собор оголошено в Йорктоні і на зиму не без мети, яку "провід" й осягнув. Бо помимо "сумного явища, що половина наших священиків на Собор не прибула" -- (як пише голова Консисторії в обіжнику ч. 1986-1907, до священиків, які не були на Соборі) і помимо маленького числа делеґатів, о. Савчук закінчує обіжник так:

"Собор випав дуже успішно і є всяка підстава думати і вірити, що він започаткував нову добу в життю нашої Церкви."

Дальші події показали, що успішний для "проводу" VI. Собор справді започаткував нову добу — добу затягання маєтків церковних громад у корпорацію, а по великому успіхові в сьому ще новішу добу нової унії в 1935.

Щоб громади помагали будувати ту нову добу, в якій вони стануть "вповні частиною Корпорації," редактор Вістника ось як дипльоматично заохочує їх до того у статті "Статут Церкви" у Вістнику з 1. липня, 1931:

"Для того-ж, щоби дати нагоду членам громади близше познакомитися зі змістом Статута, кожда громада повинна прочитати Статут на своїх зборах (звичайних, або надзвичайних, в сій ціли спеціяльно скликаних) і його приняти."

Присилувати громади пхати голову в нове, сим разом "рідне", ярмо, неможливо, отже помогти "проводові" втягнути їх туди має життєва засада Лиса Микити.

В обіжнику з 12 жовтня, 1931, до квестіонаря до громад пише Консисторія між иншим таке:

"Питання в квесіонарі є самі собою зрозумілі і ми певні, що Вам не буде тяжко на них відповісти. Але предвиджуємо, що Вас буде цікавити, чому ми поставили деякі питання, отже заздалегідь даємо такі пояснення:

"Під числом 5 стоїть запит, як і на кого церковне майно записане. -- Ходить о те, чи церковне майно записане на цілу громаду, чи може тільки, як часто водиться, на трох, чи кільки там людей, як тростів. Було вже кілька випадків, що церква була записана на трох людей, а коли один з них помер, і громада хотіла переписати майно на себе, то показалося, що оставші два не могли самі сього зробити, бо треба було підпису третього, або його наслідників. Дальше, є багато громад, які перейшли до Української Греко-Православної Церкви в Канаді від російської місії та від греко-католицької церкви. Деякі з них затримали в своїм посіданню церкви, які були побудовані чи як російські православні, чи як греко-католицькі. Консисторії треба знати, на кого стоїть запис таких церков, то є чи контракт є відповідно змінений, чи може і дальше остає

на імя греко-католицької чи російської церкви."

Консисторія ніби не розуміє ріжниці запису майна на трох людей, а на трох людей як тростісів. — Се пояснення каже, що російські православні та греко-католицькі громади могли перейти до Української Греко-Православної Церкви і затримати в своїм посіданню церкви та можуть змінити свій тайтел (інтабуляцію, запис у земельні книги; контракт-еґрімент, угода тільки). Але в наведеному уже листі до мене з 18. грудня, 1931, Консисторія говорить навпаки:

"Правда, Ви можете поставити таке питання: Чи годна церковна громада відірватися від Української Православної Церкви і перейти до якої другої церкви, забираючи з собою своє майно? На се скажемо, що ні, не годна. Але не якраз тому, що наш чартер на се не позволяє, а тому, що взагалі **державний закон говорить, що церква має остати такою, якою була зорганізована і побудована.** Те саме відноситься і до світських організацій."

Одно пояснення другому противне. Але тут треба взяти під увагу, що й цілі обох пояснень не однакові. В першому розходиться, щоби втягнути громади в корпорацію, в другому переконати громаду, що вона й так пропала, хоч фактично громада пропалаб аж тоді, колиб була вже переписала своє майно на корпорацію по вимогам чартеру Української Греко-Православної Церкви в Канаді і стала таким чином "вповні частиною" тієї корпорації. Аж тоді справді, як говорить приповідка "Що затягнеш пером, то не витягнеш волом." Колиж майно громади стоїть зареґістроване в тайтел-офісі в імені тростістів громади, то треба, напр. в Саскачевані, 80% членів за зміною тайтелу, при чому оставших 20% членів стрималося від голосовання; колиж тільки 1% членів є проти зміни, то організація має остати такою, якою була зорганізована.

Отже, щоб "затягнути пером" майно кендіяської громади на корпорацію, Консисторія пише їй та її нотареві, що майно громади остане її майном по записі на корпорацію. Колиж нотар пише, на бажання громади, в листі до реґістраря земельного уряду, висилаючи йому земельні документи громади, що хоч громада вступає в корпорацію Української Греко-Православної Церкви в Канаді, то хоче записати майно на себе, і реґістрар відповідає, що на основі чартеру тієї Церкви майно мусить бути записане в імени корпорації, і врешті нотар запитує Консисторію, чи є які громади Української Греко-Православної Церкви в Канаді на заході, що мають майно записане на себе, — то Консисторія пробує, зовсім не питаючи громади, дістати від її нотаря земельні документи громади в руки адвоката Консисторії. Врешті, коли і се не помагає, а я не присипляю справи, Консисторія пише довгий "дипльоматичний" лист до мене і до громади та "радить" нотареві громади "виконати бажання земельного уряду" (громаді пише, що се "домагання") і позволяє ("можете") громаді "для забезпеки, а властиво для самого задоволення "наложити на своє майно, яке буде записане в земельнім уряді на Церкву" (себто корпорацію) "кейвіет", "хоч можемо Вас запевнити, що і се не потрібно" (бо не поможе).

Треба було "проводові" аж виключити о. Волохатюка і потім щей особисто поїхати до громади "адміністраторові", щоб громада забула всі ті його дипльоматичні заходи та віддалася під його опіку і повірила, що о. Волохатюк громаду "веде кудись інше."

Як показала спроба Консисторії заборонити через суд о. П. Маєвському обслугувати соборну парохію, Консисторія не може накидати своєї волі громаді, яка не стала "частиною корпорації" себто на записала свого майна "на цілу Церкву." Зате громадам, які свідомо чи несвідомо стали частиною корпорації, може Консисторія за "єресь" громади або самого тільки заряду поставити своїх офіціяльних тростісів на основі т. 56 Статута корпорації Української Греко-Православної Церкви в Канаді.

В 1935 громада Гудів, Саск. зрозуміла видно своє положення в корпорації та внесла проект зміни Статута (тут треба фактично зміни Чартеру) в тому змислі, щоб корпорація не мала ніякого права до маєтку громад. Але на "соборі" перейшов проект Консисторії:

"Маєток громади належить до громади, як членів Української Греко-Православної Церкви в Канаді" — інакшими словами, що громада має право до маєтку, який записала на корпорацію, доки покірно слухає Консисторії. Досвід соборної парохії показав, що Консисторія радаб примусити до "послуху," і то судовою дорогою, навіть громади, що не стали частиною корпорації, на що не позволила собі ніколи навіть уніяцька церква.

Справді свідомі громади Української Православної Церкви в Канаді, які не мають охоти бути в кіхтях нехристіянського клерикалізму, що з Христової Православної Церкви Українського Народу робить для себе "царство світу сього" і готов продати духовне первородство Рідної Церкви за миску сочевиці "признання" від якогось фарисейського престолу, — повинні памятати, що **за маєтковою залежністю наступає скоро й духова залежність** і вірні стають "отарою" на продаж.

Справді свідомі громади Української Православної Церкви в Канаді повинні памятати, що якраз через небезпеку такої маєткової і затим духової залежности в уніятській Церкві повстала Українська Православна Церква в Канаді і зорганізувалася на засаді:

"Маєтки громад мають бути власністю громад."

Засада: **"Церковний маєток є власністю громади і має бути записаний на громаду на основі релігійного акту провінції"** хоронить громади перед самовладством проводу, а рівночасно забезпечує цілу Церкву перед залежністю від чужих.

о. Т. Д. Волохатюк,
Сван Плейн, Саск.

ХТО НИЩИТЬ ДИСЦИПЛИНУ В НАШІЙ ЦЕРКВІ?

На іншому місці в цьому числі Р. Ц. містимо п. н. "За що виключили о. Т. Д. Волохатюка?" многоважні документи, які кидають жмут світла на ненормальні відносини в нашій церкві. Ті документи доказують понад всякий сумнів, що наша церква стала забавкою для маленької кліки, в якій першу скрипку грає наш адміністратор о. Савчук. Документи головно вказують на це, що в нашій церкві **для о. адміністратора нема жадних законів крім його власних примх;** що о. адміністратор вже від довшого часу грає в нашій церкві ролю самодержця-диктатора, а йому на другу скрипку приграють кілька його приятелів; що **о. адміністратор перший нищить всякі основи якої будь дисципліни в нашій церкві і творить собі свої власні закони і канони,** не звертаючи найменшої уваги на це, що він самий мусить притримуватись законів чи канонів церкви.

Ті документи вказують, що ще один священик впав жертвою примх нашого о. адміністратора. Жаль тільки, що той священик є на стільки скромний, що навіть не вмів нікому вчас пожалуватись. Ми певні, що ніхто з вірних в Канаді не мав до нині найменшого поняття, **чому і за що "суспендовано", а потім навіть "виключено" як священика з нашої церкви о. Т. Д. Волохатюка.** Колиб не занадто велика скромність о. Волохатюка, колиб так він був поінформував хоч скорше загал членів нашої церкви **про страшну кривду, яку заподіяв йому ніхто другий тільки наш о. адміністратор зо свідомою чи несвідомою поміччу других членів консисторії і членів того нашого дуже славного вже церковного суду, то певне є, що більшість членів нашої церкви вже давно булаб пізнала, де корінь лиха в нашій церкві і деякі "високодостойні" з нашого крикливого т. зв. проводу булиб вже давненько знайшли собі належне їм в церкві місце і церква вичистилаби від того хаосу і безпорядку, який в ній запанував всевладно за останніх кілька літ.**

Брацтво Оборони Рідної Церкви і наш бюлетень вже давно вказували де той корінь лиха. Він зосереджується головно в особі нашого о. адміністратора, якого честилюбство не знає жадних границь. Але багато, навіть дуже щирих членів церкви, нам не вірили. Вони ніяк не припускали, щоб це була правда. Вони, противно, посуджували деяких членів Брацтва Оборони Рідної Церкви, а головно п. В. Свистуна, як також о. П. Маєвського, в особистій ненависті до о. Савчука. Вони оправдували кождий хочби й найбільш глупий крок о. Савчука. Вони оправдували навіть нічим неузасаднене розпорядження о. адміністратора в справі передачі Служби Божої через радіо. І чим звичайно мотивували вони своє оправдання ріжних скоків-в-боки о. Савчука? — **Потребою дисципліни в нашій церкві.** Оте слово "дисципліна" (або "карність") було тим якимсь чародійним "сезаме", тим чародійним словом, що відчиняло для нашого о. адміністратора і його кліки серця багато вірних нашої церкви. Мовляв задля дисципліни треба все зносити. Задля дисципліни треба дивитись крізь пальці на роботу нашого о. адміністратора, бо інакше не буде в нас порядку. Задля дисципліни не можна його критикувати, бо другі будуть з нас сміятися. Задля дисципліни не можна з нічим виходити "на вулицю," бо то шкодить церкві. Але це, що якраз самий адміністратор ту дисципліну по-

стійно підкопував, що він жадних законів над собою не признавав, що він собі свої канони ухвалював, що він дуже "канонічности" захотів, що він Киева відрікся, що він навіть Впр. о. Митр. Липківського зневажив, що він вже одного священика так скривдив, що навіть хліб насущний йому відобрав, а другому хоче конче відобрати і то без найменшої причини, навіть без тіни причини, — того всего наші щиросердечні не хочуть бачити. Всяку критику адміністратора, всяку думку про те, щоб він для свого власного добра і для добра церкви зрезигнував з "проводу," бо накоїв вже тим своїм "проводом" тільки хаосу в церкві, що й слів не стає як слід того всего описати, — наші щиросердечні вважають як старання позбавити о. адміністратора куска хліба. Так якби він не міг бути священиком в першій ліршій парафії. Так якби бути священиком значило йти на голодівку. Так якби бути парохом для него означало його особисте пониження.

І тому в нашій церкві хаос є і буде так довго, доки всі щирі члени нашої церкви не пізнають, в чому лихо, і серйозно не візьмуться за це, щоб те лихо викорінити.

І ми дуже просимо Вас, шановні читачі і члени Української Православної Церкви, уважно прочитати згадані документи, а переконаетесь кождий самий про себе, чи правдиві є наші повищі заключення.

Що виказують ті документи?

Три річи.

Перше, що о. Т. Д. Волохатюка "суспендував" самий о. Савчук, а потім його приятелі викинули о. Волохатюка цілком з церкви і позбавили його священства, і то цілком неслушно, несправедливо, незаконно, і жорстоко.

Друге, що викинули його з церкви тому тільки, що о. Волохатюк перший мав відвагу звернути увагу вірним і консисторії на те, що церковних громад не можна записувати на корпорацію, бо це противиться основній засаді принятій соборами нашої церкви.

Трете, що наш о. адміністратор і консисторія послугуються свідомою неправдою у всіх своїх вияснениях в справі запису громад на корпорацію і в справі своїх вияснень про чартер корпорації.

З того виходить, що о. адміністратор і його приятелі перші ломлять всякі законні основи і тим самим всяку дисціплїну в нашій церкві.

В цій статті звернемо більшу увагу на першу справу, на незаконність поступовання о. адміністратора й його кліки, а в слід за тим на їх власне свідоме ломання всякої дисціпліни в нашій церкві.

Поминемо отже "причину", задля якої о. Волохатюка "суспендовано" і виключено (а це за те, що він спротивився цілком слушно записові громадського майна на корпорацію), а звернемо нашу увагу на самий спосіб "суспензи" і "виключення з церкви" о. Волохатюка.

Хто "суспендував" о. Волохатюка?

Документ "суспензи" є датований 12 серпня 1932. В нім сказано дослівно таке: "Консисторія на своїм засіданню дня 11 серпня, 1932, постановила піддати Вашу діяльність розгляненню Церковною Судовою Комісією, рекомендуючи при тому, щоби Церковна Судова Комісія розглянула сю справу в часі сьогорічної Конференції. Поки Церковна Судова Комісія не розгляне справи, **Вам забороняється правити Богослуження та взагалі виконувати обовязки українського греко-православного священика.** (Підпис) — о. С. В. Савчук, адміністратор Української Греко-Православної Церкви в Канаді".

Хто отже "суспендував" о. Волохатюка? З самого змісту листа виглядалоб, що "суспендувала" його консисторія. За те лист підписаний о. Савчуком не як головою консисторії, але як адміністратором. Видно отже, що адміністратор на припоручення консисторії — (а консисторія теж саме що й адміністратор) — "суспендував" о. Волохатюка. Очевидна річ, що суспенза це дуже важний і серйозний крок церковної дисципліни й його застосовується строго по приписам церковних канонів. Старі канони дають в певних виїмкових випадках, за певні ясно тими канонами означені провини, право єпископу, і єпископу тільки, суспендувати священика. Через хаос, який панує в нашій церкві, ми якраз тепер над тим сваримося, які канони мають силу в нашій церкві. Але коли навіть приймемо позицію, що її о. Савчук і його кліка занимають, то в нас чартер нашої церковної корпорації і статут корпорації становлять наші канони. Поминемо справу, на скільки законний чи незаконний є статут нашої корпорації, і запитаймо, що говориться в нім про суспензу священика. Про це говорить 12 точка статуту так:

"В руках **Епископа** лежить власть заборонити священикові виконувати священодійства до часу переведення над ним церковного суду, **коли для такої заборони заходить конечна потреба."**

Але, хтось скаже, прецінь адміністратор є заступником епископа, тож видно й йому прислугує право суспензи тоді, як він заступає епископа.

Точка 16 тогож статуту однак говорить (це саме говорить також точка 19 чартеру корпорації), що адміністратор може виконувати деякі функції епископа, **о скільки на це позволяють канони Укр. Гр.-Православної Церкви,** тільки в випадку **смерти, усунення, неприсутности, або яких інших поважних недостач** (інкапесіті), через які правлячий епископ не може виконувати своїх обовязків.

Знаємо, що в час "суспензи" о. Волохатюка не було ані одної з тих вище вичислених причин, які позволялиб були о. Савчуку "побавитися в епископа." Епископ тоді був живий і здоровий, а що найважнійще, був присутний в Канаді. Якраз тоді епископ відбував свої візитації в Канаді. Він отже міг в кожному разі сповняти свої епископські функції, але мимо того о. Савчук самий заграв ролю епископа і самий "суспендував" о. Волохатюка. Цікаве дальше це, що сама "суспенза" говорить про церковний "суд" над о. Волохатюком в часі надходячої конференції. Та конференція відбулась в Саскатуні в днях 23—25 серпня, себто на 11 днів по "суспензі". Поминувши вже те, що самий о. Савчук не мав найменшого права нікого з священиків "суспендувати," запитаймо себе, чи була яка нагла причина для суспензи 11 днів перед духовною конференцією? Документи зовсім нічого такого наглого не виказують.

Як "причину" суспензи подає о. Савчук отаку "канонічну" провину: "Консисторія отримала від деяких людей в Норквей і Сван Плейн, Саск., жалобу проти Вас за це, що Ви провадите в Сван Плейн, Саск., ворожу агітацію проти Укр. Гр.-Прав. Церкви, її Проводу **як і проти світських інституцій та організацій, які Укр. Гр.-Прав. Церкву в Канаді піддержують."**

І це вповні вистарчило для о. Савчука як причина для того, щоб забавитися в епископа. Нема найменшої згадки про те, хто ті "деякі люде" і чим якраз о. Волохатюк прогрішився, яку то іменно агітацію вів проти церкви. Та це ще байка. о. Волохатюка "суспендує" о. Савчук, який з тої нагоди вбирається в "епископську" мантію, за те, що о. Волохатюк **"веде агітацію проти світських організацій."** Аж тепер стає всім дивно, чому то о. Савчук до нині не мав нагоди скінчити звичайного теольогічного курсу, який давби йому степень Б.Д., але за те мав все час бути на кождім зїзді світських організацій Суса або на конвенціях ліберальної партії. Аж тепер ми бачимо, чому то о. Савчук більший політикар як місіонар православної церкви!

Очевидна річ, що коли "суспенза" неправильна і незаконна, то неправильний і незаконний цілий той суд, який є наслідком такої нещасної "суспензи" Але одно важне: о. протоєрей забавилися в епископа. Дарма, що чиясь родина позбавлена куска хліба.

Хто нищить дисціпліну?

Хто отже нищить дисціпліну в нашій церкві? Відповідь аж надто ясна. Ті самі, які про ту дисціпліну все кричать, ті, які тої дисципліни все для себе домагаються. Ті самі, які поступають по засаді польських великих шляхтичів: "що вольно воєводзе, то не тобє..."

Дисципліна є основою ладу й порядку в кождій інституції, родині, товаристві, громаді, церкві, державі. Дисципліна основується на захованню добрих звичаїв, розпоряджень і законів. Коли розходиться о захования розпоряджень і законів, то муситься мати на увазі три річи: 1. самі розпорядження чи закони; 2. тих, хто ті закони чи розпорядження ухвалює; 3. вкінці тих, хто ті розпорядження чи закони виконує.

Щоб розпорядження чи закони як слід були заховані, треба, щоб вони були розумні і справедливі. Коли вони нерозумні або несправедливі, або одно й друге, то тільки дурні особи або люде без почуття самопошани будуть їх виконувати. Америка завела була дуже глупий закон прогибіції. Більшість громадян Америки дуже скоро прийшла до переконання, що той закон був глупий. Його не заховували, хоч державу коштувало міліони гроша той закон тримати в силі. Остаточно той закон мусів бути знесений. Нині над Україною панують драконські закони Польщі і большевії. Покищо українці з примусу мусять тим законам підлаватись. Але скорше чи пізнійше українці ті закони самі знесуть.

А тепер слівце про тих, які закони видають, і тих, які законів мають слухати. З гори треба сказати, що **законодавці самі мусять своїх законів притримуватись. Вони тих законів не сміють переступати.** Чому? Бо інакше загал, для я-

кого закони видані, також не буде тих законів слухати. І коли законодавці самі свої закони нищать, то тим самим вони дають примір і для загалу. Загал також буде ті закони нищити.

Наш о. адміністратор все дуже бє на дисціпліну, закони, карність, авторітет і т.д. Але самий він перший нищить ту дисціпліну, ті закони і всякий авторитет над ним. Зачнім від авторітету. Ніхто так на авторітет не слабує як наш о. Савчук. Але прочитайте собі його статтю про нашого первосвятителя митрополита о. Василя Липківського, в якій він прямо плює в лице о. Митрополита, то побачите, як то наш о. адміністратор церковний авторітет розуміє. Адміністратор дуже любить карність і дисціпліну в церкві — але самий перший її ломить, бо приписує собі права епископські, які йому ніколи не належалися.

Адміністратор дуже любить церковні канони (закони). Але в той-же час ніхто в нашій церкві не знає які то в нас канони, бо якраз о. адміністратор ввів в нашу церкву як найбільше хаосу щодо канонів. Він деколи хвалиться, що чартер і статут корпорації то наші канони, але й і ті він нехтує. І не можна навіть за це його критикувати. Чому? Бо він понад всяким законом: Він видасть навіть безглузде розпорядження, яким заборонить передачу богослуження на радіо, але й це йому його приятелі позволяють, бо він один самий собі закон.

І чи треба дивуватись, що в нашій церкві є хаос? І чи треба дивуватись, що в нашій церкві непорозуміння? І чи треба дивуватись, що самі священики не сміють рота відчинити в обороні прав церкви? І чи треба дивуватись, що наша церква затягнена в довший і коштовний процес? І чи треба дивуватись, що не знаємо, які в нас церковні канони? І чи треба дивуватись, що загал в нашій церкві не здає собі справи з того, як в нас має продовжуватись церковна ієрархія, коли щобудь сталосьби теперішному епископу? І чи треба дивуватись, що самий епископ робить скоки-в-боки до жуківців і греків, до "канонічного оформлення" свого епископства? І чи треба дивуватись, що епископ поважився підписати ганебну угоду з жуківцями?

Відповідь одна. Нема що тому дивуватись. В нашій церкві є тільки один закон, одно розпорядження, один авторітет, один провід, а те все міститься в особі о. адміністратора.

Коли хаос скінчиться?

Коли те все скінчиться? Тоді тільки як скінчиться оте ненормальне явище, що одна особа є понад всяким законом; коли можна буде ту особу заміняти другими, коли взагалі можна буде в нашій церкві час від часу людей на провідних становищах зміняти. Але при теперішній системі ми ніяк того не зробимо. Чому? Бо хоч в нас ніби й є якісь собори, але на них делегатам наказують священики, що вони мають робити, а священикам наказує о. адміністратор, до того ще священики часто добирають собі таких делегатів, як їм завгодно, бо так каже дипльоматія о. адміністратора, або в делегати попадають приятелі о. адміністратора, які репрезентують церковні громади на місяці.

Крайний час і пора зробити лад в нашій церкві. Люде, ви, що церкви збудували, ви, що священиків спровадили, ви, що громади церковні поорганізували, ви, що масу гроша на церкви видали, ви, що свою молодь хочете затримати при тій церкві, ви, що хочете, щоб та церква росла, розширялася і єднала до себе все більше і більше українського народу, ви, що вірите, що та церква має сповнити місію наложену на київську церкву: чому ви мовчите? Чому не піднесете голосу проти безправства в нашій церкві? Чому не берете в оборону покривджених але тих, які кривлять? Чому не скажете свого організованого слова? Церква, — це ви, християнська громада! Ви, а не самі тільки адміністратори і їх приятелі. Скажіть ви своє слово! Подайте собі взаїмно руки! Викиньте роздор, який зайшов в нашу церкву через невідповідальність кількох осіб на провідних місцях. Зробіть се, заки ще не за пізно!

ЗАПИС ЦЕРКОВНИХ МАЄТКІВ НА ЦЕРКОВНУ КОРПОРАЦІЮ

Документи в статті "За що виключили о. Т. Д. Волохатюка" виказують понад всякий сумнів, що одинока причина чому о. Савчук, (який в тім випадку присвоїв собі епископську юрисдикцію), "суспендував" о. Волохатюка, була та, що о. Волохатюк заявився проти запису церковних маєтків на корпорацію. В очах о. Савчука такий спротив означав "агітацію проти Укр. Греко-Прав. Церкви і її Проводу".

Видно, що о. Савчуку і консисторії дуже залежить на тому, щоб маєтки церковних громад конче були записані на корпорацію, якою заряджує консисторія (звичайно в особі одного тільки о. Савчука). Повторяється отже в нашій церкві історія подібна до історії в гр. кат. церкві, де настоювання на запис церковних маєтків на епископську корпорацію привело до великого роздору в тій церкві і було одною з причин повстання Прав. Церкви в Канаді.

Ми писали вже кількома наворотами про запис церков на корпорацію в минувших числах Р. Ц. Консисторія також порушувала це питання багато разів на сторінках Вістника. Твердження консисторії і її прихильників були й є, що консисторія нібито ніколи не дбала, щоб церковні громади записували свої маєтки на корпорацію. Рівночасно маємо повно фактів про це, що в дійсности від кількох вже літ консисторія веде тиху але постійну агітацію за тим, **щоб нові громади відразу заінкорпоровувались на корпорацію під доміняльний чартер, а старі громади, щоб конечне ухвалювали резолюції, якими вони роблять себе частинами корпорації.**

Якраз документи відносно "суспензи" і "виключення з церкви" о. Волохатюка виказують, як важним для консисторії є те, щоб всі церкви в Канаді стали частинами корпорації.

Ми вже вказували на це, що попередні собори рішили, щоби дістати доміняльну корпорацію для нашої церкви не на те, щоб на ню записувати церковні маєтки, але на те тільки, щоб церква наша могла мати легальний статус в Канаді. Собори вирішили, що майно громади має стояти на громаді тільки. Однак від кількох літ, як про це виразно говорять листи о. Савчука, консисторія цілковито проти рішень соборів церкви старається нові церковні громади інкорпорувати відразу під корпорацію а від старих церков діставати відповідно підписані резолюції виготовані консисторією, які з тих громад роблять складові частини корпорації. **І один і другий спосіб робить майно тих церковних громад вже не виключним майном тих громад але майном корпорації.**

Коросподенція між о. Савчуком, о Волохатюком, громадою в Кендіяк, Саск., і нотарем, який для тої громади робив контракт, показує виразно, що все те, що ми до тепер писали про запис церковних маєтків на корпорацію, було правдивим на сто процент, і натомість, що те, що було друковане про такі записи в Вістнику, була свідома лож зі сторони тих, які ті статті в Вістнику писали.

В звязку з тим ми просимо читачів дуже уважно прочитати лист о. Савчука до о. Волохатюка з 18 грудня 1931 в справі запису церковного майна, бо той лист кидає дуже ясне світло на ту цілу справу. Коли п. Свистун підніс був ще в 1933 році на зборах соборної громади, що з доміняльним чартером не все в порядку, бо нема в нім зазначено того всего, що в нім мало бути, іменно нема в нім жадної згадки про брацтво як складову часть церкви, (хоч таке було рішення пятого собору церкви), то консисторія вважала за відповідне вислати довірочні комунікати з обжалованням проти п. Свистуна, а потім з тої нагоди було ухвалено спеціяльну резолюцію догани п. Свистуну на т. зв. семім соборі церкви і резолюцію признання для о. Савчука. Коли п. Свистун і Р. Церква твердили, що чартер церкви не був для того, щоб під ним записувати церковні маєтки, та консисторія кричала, що це не так. Коли п. Свистун говорив, що чартер вийшов цілком інакший, як було пляновано і припоручено соборами церкви, Вістник і консисторія відповідали, що це неправда. **Тимчасом не хто другий, але самий о. Савчук,** який ревно від кількох літ пропагує запис нових церковних громад під корпорацію, **в згаданім листі до о. Волохатюка робить дуже цінне признание,** іменно він там пише, що **треба "погодитися з тим, що чартер справді не таким вийшов, як було на цілі"; а трохи дальше, що "не диво, що і в нас з чартером зайшла така похибка."**

А якаж то похибка? А іменно та, що коли собори ухвалювали, що маєтки церковних громад мають належати виключно до тих громад, і що чартер церкви мав це підтвердити, то вийшло таке, що через заяву якої будь церковної громади, що вона стає складовою частиною Укр. Прав. Церкви в Канаді, майно тої громади автоматично стає майном корпорації.

Переписка о. Савчука з о. Волохатюком і історія громади в Кендіяк, Саск., проречисто це доказують. І коли о. Савчук і Вістник вічно твердили, що це неправда, що резолюція громади, якою вона прилучувалась до доміняльної

корпорації, робила з майна тої громади майно корпорації, то в згаданім листі о. Савчук ясно і недвозначно це признає. **Коли іменно громада в Кендіяк ухвалила резолюцію, що вона стає частиною Української Гр.-Прав. Церкви в Канаді, і на основі цеї резолюції дістала грамоту від консисторії, то тоді ленд тайтлс офіс** (земельний табулярний офіс) **сказав їм, що їх майно не може стояти вже на імя громади, але на імя корпорації.**

о. Савчук виразно в тім листі признається, що коли церковна громада іде під чартер церкви, то тоді "контракт має бути вироблений на імя цілої Церкви" (це значить корпорації). о. Савчук в тім листі виразно говорить, що майно такої громади є майном корпорації (або, як він делікатно каже, цілої церкви) і **радить, щоб громада в Кендіяк забезпечувала свої права, закладаючи "кейвіят" на контракті чи тайтелі.**

В виду того ми запитаємо тепер о. Савчука і Вістник: **Хто говорив і писав правду про запис церковного майна громад, а хто говорив і писав неправду про це?** Чи не доказує він своїм листом, що він і Вістник писали явну, очевидну неправду, а п. Свистун і Р. Церква подавали цілковиту правду? Чому о. Савчук і Вістник годували і ще годують членів нашої Церкви неправдою? В чиїм інтересі вони те роблять? **Чому о. Савчук помимо своєї заяви в згаданім листі дальше старається записувати майно нових громад під чартер корпорації, хоч він знає, що та громада через таку інкорпорацію перестає бути власником свого майна, а власником стає корпорація, або консисторія, яка рядить від імени корпорації?**

В своїм листі о. Савчук старається оправдати **помилку з чартером,** хоч признає, що **скорше чи пізнійше чартер треба поправити.** Коли так, то чому він не підніс конечности поправки чартеру на т. зв. семому соборі в 1935, хоч це було 4 роки пізніще? Але натомість на тім соборі він впоював в учасників, що з чартером церкви все гаразд? Та й ще й спеціяльну резолюцію казав ухвалити собі в признання за те, що п. Свистун не мав найменшої рації робити закиди відносно чартеру?

Ще одно дуже дивне. о. Савчук всюди старається вговорювати у всіх, і про це часто пише Вістник, що запису майна на чартер не потрібно, бо церковна громада раз заявившися за якоюсь релігією чи релігійною приналежністю, ніколи пізнійше не може тої релігійної приналежности змінити. **Коли так, то чому взагалі радити новим громадам інкорпоруватись на дом. корпорацію? Коли так, то чому домагатись від старих громад, які цілий час належали до нашої церкви, щоб вони ухвалювали спеціяльну резолюцію, що вони є складовою частию нашої Церкви?** Видно, що повище пояснення і вмовлювання о. Савчука і Вістника не переконує їх самих, бо о. Савчук таки дальше радить громадам корпоруватись під корпорацію, і всюди і все вимагає резолюцій приналежности, **або іншими словами радить і вимагає річей, які після него самого є цілком непотрібні.**

Заключення з того всего є тільки одне: іменно, що з тими всіми вияснениями о. Савчука і Вістника щодо запису майна громад не все в порядку, що більше, що ті вияснення є звичайна собі крутня. Вірні нашої церкви повинні на це звернути свою бачну увагу. Вони повинні освідомити собі, що коли о. Савчук і Вістник послугуються такою наглядною крутнею в справі запису церковних маєтків, то вони не від того, щоб послугуватись крутнями і в других питаннях, головно в питанню канонів церкви, признання патріярха, злуки з жуківцями і т.д. Бо й нічим іншим тільки звичайною крутнею і є ті ріжні вияснення, якими о. Савчук і Вістник обдаровують вірних церкви.

Час вже й пора, щоб тій крутні зробити кінець. А це може статися хиба тоді, коли поставиться на відвічальну позицію голови консисторії священика, який буде вважати своїм обовязком послугуватись правдою, а не ріжними вихилясами, скоками-в-боки, або звичайнісінькою собі крутнею.

Ми дуже вдячні о. Волохатюку за те, що подав до публичного відома документи в звязку з його "суспензою," на яку позволив собі наш неепископський єпископ о. Савчук. Ті документи не тільки вказують на це, що о. Савчук гуляє собі так як йому захочеться, що він навіть бавиться в суспензи, але є вони також доказом правдивости наших тверджень відносно не тільки справи запису церковних маєтків але й багато інших справ.

Ті документи також наглядно доказують, що **о. Волохатюк є на далі повноправним священиком Укр. Православної Церкви в Канаді,** що він дістав ганьбу незаслужено; що "суспенза і виключення" в його випадку були актом крайної несправедливости супроти него; що замість ганьби від нашої церкви о. Волохатюку належить велике признання за те, що він обороняв основну позицію нашої церкви в справі приналежности і запису церковних маєтків. Ми віримо, що прийде час, коли наша церква, очищена від теперішніх непорозумінь і безпорядків, дасть ще належне признання о. Волохатюку і відповідно зможе ту ганьбу, яку не з вини загалу членів церкви неслушно йому нанесено. А вірні нашої церкви, які розуміють, яку то кривду о. Волохатюк потерпів, можуть вже й тепер знайти способи, як йому хоч в части ту кривду винагородити.

ЗБІРКА НА РІДНУ ЦЕРКВУ

Збірка пожертв на оборону Р. Ц. проходить з повним успіхом. З усіх кінців Канади наспівають жертви помимо пашквільних листів "уклінних прохачів" консисторії. Збірка буде продовжуватись доти, поки не мине небезпека для церкви бути позбавленою волі й поки не залишиться й на далі церквою віруючого народу.

Список всіх жертводавців буде поданий в слідуючім числі Р. Ц., а поки що вислано ресіти всім тим, хто надіслав збірки.

Ще раз закликаємо всіх вірних синів і дочок рідної Матері-Церкви до дальшого збирання пожертв, щоб розбити усі темні затії, що грозять поневоленням церкви.

Збірки шліть на адресу Собору:
Ukrainian Orthodox Cathedral, 820 Burrows Ave., Winnipeg, Manitoba.

о. МАЄВСЬКИЙ В РЕДЖАЙН"

(Початок на ст. 1.)

тобі. Хоч місцевий священик о. Запаринюк робив всякі можливі заходи, щоб не допустити до відправи, посилаючи на адресу тростів церковних листи навіть з погрозами — то Богослуження всетаки відбулось дуже урочисто. Вірні зїхались зі всеї околиці, як з Вейлав, Гілберт Плейнс, Ешвіл, Пайн Ривер, Гренвю і ін. Церква не могла вмістити всіх, так що й на дворі стояли. По богослуженні відбувся спільний обід в Народнім Домі, де три рази змінили столи, щоб прийняти всіх гостей. Після обіду о. Маєвський виголосив відчит на тему "Коротка історія Украин. Автокеф. Правосл. Церкви від найдавніших часів й до нині." Хоч відчит тревав понад дві години усі уважно слухали його. Слід зазначити, що на відчиті був о. Запаринюк і фармер з Дуфрост, Ман., Г. Бугера, (що скаргу вніс до суду проти Соборної парафії), але оба незамітно під кінець відчиту виховзнулись з салі, не здобувшись ні на одне питання. Підчас відчиту переведено збірку на фонд оборони Р. Ц. й зібрано $11.60, а вся збірка церковна досягла до $50. Присутних на святі було поверх 200 душ. Головним організатором цих відвідин був п. Ю. Негрич, якому належиться повне признання й подяка за його щирість до рідної церкви.

З ДРУГОГО ПОБУТУ о. МАЄВСЬКОГО В РІДЖАЙНІ.

В неділю 19-го червня ц. р. наст. Собору о. П. Маєвський відправив в м. Ріджайні при великому здвизі народу урочисту полеву Службу Божу і Панахиду за душу великого борця за волю України бл. п. полк. Евгена Коновальця, після чого був святочний номинальний обід з відповідними промовами, а вечером масове віче.

При цій нагоді о. Маєвський охрестив донечку п-ства Гнатчуків, якій дано імя Марія. Зібрані гості, визнаючи щиру працю вс. о. П. Маєвського для рідної церкви й народу, (в неприсутности його) на заклик п. Калинюка, зложили на його руки свої жертви й передали о. Маєвському, який зібрані гроші віддав до каси Рідної Церкви.

Жертви зложили такі особи: по $1.00 — п. М. Гнатчук, Н. Шупенюк, М. Костюк, І. Шупенюк, М. Ганюк.

По $0.50 — п. І. Калинюк, І. Бабюк, Т. Міський, В. Мойсюк, Г. Павук, І. Шупенюк, Н. Бриндак.

По $0.25 — п. І. Шупенюк, Г. Бугня, Н. Н.

По $0.20 — п-ні А. Станіцька.

По $0.10 — п. І. Чербенчук. — Разом $9.55.

Щира подяка всім Вп. жертводавцям.

Шановні читачі, члени й прихильники Братства Оборони Рідної Церкви!

Нинішне число Р. Ц. є подвійне. З огляду на великий його кошт (з пересилкою $150.00) ціна нинішнього числа мусить бути 15ц. Будь ласка, покажіть, що Ви цінете нашу працю і кошт і заплатіть за своє число 15 ц.

Ті, що дістали по кілька чисел, зберіть належність від всіх по 15 ц. за число і зашліть на адресу:

**Ukrainian Church Defence Brotherhood
606 McArthur Bldg., Winnipeg, Man.**

РІДНА ЦЕРКВА

БЮЛЕТЕНЬ БРАЦТВА ОБОРОНИ РІДНОЇ ЦЕРКВИ

UKRAINIAN CHURCH

BULLETIN OF THE UKRAINIAN CHURCH DEFENCE BROTHERHOOD

Число 3, Рік III, ВІННІПЕГ, МАН., ГРУДЕНЬ 1938. Winnipeg, Man., December 1938. Vol. III, No. 3.

СТАН СУДОВОЇ РОЗПРАВИ.

Судова розправа, що відбулась перед суддею Доновaном в Вінніпегу 8 і 9 листопада, була цілком несподівано для всіх сторін нагло закінчена суддею рано на 14 листопада без переслухання свідків оборони, а навіть без закінчення перехрестної екзамінації головного свідка позиваючої сторони о. Савчука. Суддя казав собі в часі між 9 і 14 листопадом приготовити аргумент адвокатами відносно того, чи домініяльна корпорація Церкви має право духовної юрисдикції чи тільки нагляд маєтковий в справах Церкви. Він став на становищі, що домініяльна корпорація Церкви має право духовної юрисдикції, а що о. Маєвський і соборна громада заявили, що вони вважаються в складі цілої Церкви, то вони й підпадають тим самим юрисдикції корпорації. На тій основі судді, не входячи в те, чи сама корпорація мала право на церковний суд і чи той суд відбувся справедливо над о. Маєвським, і не входячи в причини непорозуміння в Церкві, видав рішення проти о. Маєвського й провінціональної корпорації тростісів соборної громади, без переслухання їх свідків.

Адвокати о. Маєвського і тростісів соборної громади внесли апель проти рішення судді, як цілком неправильного. Переслухання в апеляційнім суді Манітоби, [illegible] буде переслухувати пять суддів, [illegible] в другій половині січня 1939.

[illegible] цій нагоді треба зазначити, що та[illegible] Український Голос як і Вістник подали багато неточних і неправдивих інформацій в справі процесу. Оба вони не[illegible]рдиво подали, що суд видав вирок та[illegible] проти урядників Собору. Це неп[illegible]вда. Оба вони навмисне промовчують р[illegible]ницю між Корпорацією Церкви і [illegible]рквою як такою. Вістник підчеркує, [illegible] о. Маєвський як і Соборна Громада [illegible] свойій зазначили, що вони н[illegible] до Укр. Прав. Церкви. Тимч[illegible] Маєвський і Соборна Громада зазна[illegible] виразно, що вони приналежні до Цер[illegible] але не приналежні до Корпорації. Самий о. Савчук в часі перехрестної екзамінації через адвоката Ламонта ствердив, що Соборна громада ніколи не підписувала резолюції приналежности до Корпорарції і що Консисторія ніколи не видавала соборній громаді грамоти приналежности до Корпорації церкви.

Адвокати о. Маєвського і Соборної Громади певні, що суддя Доннован зробив помилку видаючи вирок проти о. Маєвського і Соборної громади без вислухання їх оборони.

Впрочім коли Консисторія булаб така певна виграної, то нащо зараз по перерваній розправі вона висилала єпископа, щоб говорити про "згоду" з о. Маєвським, а крім цього один осібняк обколядував дуже багато членів собору і ра-

(Докінчення на ст. 10).

ЖЕЛАЄМО ВСІМ ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО!

КОЛЯДУЙТЕ НА СОБОР В ВІННІПЕГУ!

З нагоди сегорічних Різдвяних Свят просимо вірних нашої Церкви по цілій Канаді зарядити коляду на Укр. Прав. Собор в Вінніпегу, головно щоб прийти йому з поміччу в теперішних його великих видатках взвязку з церковною судовою розправою. Ваша більша або менша датка на цю ціль багато поможе. В слідуючім числі Рідної Церкви будуть оголошені всі датки, які вже наплили на цю ціль, а також і ті, які, віримо, обильно наплевуть ще, головно в часі Різдва. Жертвуйте також з нагоди передачі колядок і Служби Божої на 8 січня, від год. 9.15 до 11 рано.

Жертви, датки і коляди шліть на адресу:

**Ukrainian Orthodox Cathedral,
820 Burrows Ave., Winnipeg, Man.**

КОЛЯДКИ І СЛУЖБА БОЖА ЧЕРЕЗ РАДІО

На другий день Різдвяних Свят, 8. січня 1939, будуть передані через стацію СКУ у Вінніпегу **КОЛЯДКИ** ріжних українських композиторів і **СЛУЖБА БОЖА** укладу Кошиця. Колядки будуть передані від год. 9.15 до 9.35 рано, а Служба Божа зараз же по колядках від 9.35 до год. 11-ої перед полуднем. Співатиме хор Українського Православного Совору під управою п. Василя Свистуна. Службу Божу відправить настоятель Собору о. Петро Маєвський.

Передача Служби Божої, як звичайно, є звязана з поважними коштами, тому проситься шановних слухачів зарядити збірки на місцях на покриття коштів передачі і на коляду для Собору у Вінніпегу.

Всі збірки, жертви і коляду слати на адресу:

**Ukrainian Orthodox Cathedral
820 Burrows Ave., Winnipeg, Man.**

ХТО ГОВОРИВ І ПИСАВ ПРАВДУ ПРО УГОДУ І ПЕРЕХІД ПІД ПАТРІЯРХА?

Що говорять про це листи між єпископом і о. Савчуком?

Вірні нашої Церкви знають, що теперішня боротьба в Церкві, через яку Церква тепер є в державному суді, (на суд подала консисторія) зачалась з отсих причин:

1. В Канаді о. Савчук в своїй статті в Українськім Голосі з 20 березня 1935 заявив, що наша Церква в Канаді не є частиною Київської Церкви, не узнає київських канонів, але є самостійна від Києва і тримається "старих" канонів (на основі яких наш єпископ не є єпископом тільки звичайним священиком).

2. В Америці наш єпископ від імені Американської Церкви заключив угоду з "жуківцями," головною точкою якеї було знищення автокефалії нашої Церкви в Америці і піддання нашої Церкви під юрисдикцію царгородського патріярха хочби й навіть коштом пересвяти нашого єпископа, (це делікатно в угоді зветься "уформлення єпископства").

3. В звязку з тою угодою єпископ написав від імені не тільки Американської Церкви але **також від імені Канадійської Церкви** меморандум до патріярха, в якому він піддає себе і цілу Церкву, себто також і Канадійську, без жадного порозуміння і згоди тих церков, під юрисдикцію патріярха.

4. Так угода з жуківцями як і меморандум до патріярха були зроблені без відома вірних обох церков.

5. З повищих причин появилась була брошура п. Свистуна про Догматичноканонічне становище нашої Церкви, на яку відповідь дав єпископ своєю брошурою п. з. Теперішній стан Рідної Церкви, по якій появилась знов брошура п. Свистуна п. з. Автокефалія чи залежність від чужих. За першу брошуру "судив" п. Свистуна т. зв. церковний суд і засудив його не за зміст але за форму безпосередно перед т. з. Семим Собором Церкви в Саскатуні 1935.

6. В часі того т. зв. Семого Собору п. Свистун обжалував Владику за те, що він своєю угодою з жуківцями і своїм меморандумом до патріярха відрікся автокефалії Церкви, зірвав звязь з Києвом, знищив соборноправність Церкви, потоптав київські канони і що через те він заслужив на суд Церкви.

7. На тім т. зв. Соборі єпископ, притиснений до стіни, за порадою його "стратегічного комітету" виступив з контр-обжалованням проти о. Маєвського і п. Свистуна, закидаючи їм конспірацію в цілі спровадження, поза його плечі, єпископа від Варшавського Митрополита Діонізія через переписку о. Маєвського з проф. Огієнком. Зроблено відповідний фрейм-ап, в наслідок чого учас-

(Докінчення на ст. 10)